Úton a prosperáló adatközpontú gazdaság felé
COM (2014)442

(Részletek)

Az alábbiakban következő szöveg részleteket tartalmaz az Európai Bizottság TOWARDS A THRIVING DATA-DRIVEN ECONOMY. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS című dokumentumának hivatalos magyar nyelvű fordításából. A rövidítések miatt az eredeti szöveg egyes lábjegyzetei hiányoznak. A szövegrészletekkel a teljes dokumentum fontosságára és hasznosságra kívánjuk felhívni a figyelmet.
A teljes dokumentum hivatalos forráshelye:
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0442&from=EN

1. Bevezetés

(…)

Általános háttér és cselekvésre való felhívás

A digitális adatok, a számítástechnika és az automatizálás új ipari forradalmának vagyunk tanúi. Az emberi tevékenységek, az ipari folyamatok és a kutatás mind soha nem látott mértékű adatgyűjtéssel és adatfeldolgozással jár, egyúttal új termékeket és szolgáltatásokat, valamint új üzleti folyamatokat és tudományos módszereket teremt.

A mindezek eredményeképpen létrejövő hatalmas és összetett adatkészleteket – azaz „óriási méretű adathalmazokat” – nehéz a jelenlegi adatkezelési eszközökkel és módszerekkel feldolgozni. Ezzel egyidejűleg a technológiai fejlődés új utakat nyit e kihívások leküzdéséhez. A számítási felhő például nagy léptékű számítási

szolgáltatást biztosít az adatközpontú gazdaság számára, ahhoz hasonlóan, ahogyan az erőművek a feldolgozóipart látják el.

Az óriási méretű adathalmazokhoz kapcsolódó technológia és szolgáltatások értéke 2015-ben világszerte várhatóan eléri majd a 16,9 milliárd USD-t, 40 %-os összesített éves növekedést követően, amely hozzávetőleg hétszerese az információs és kommunikációs technológiák (ikt) teljes piaci növekedésének. Egy közelmúltbeli tanulmány előrejelzése szerint a nagyobb vállalatoknál dolgozó, óriási méretű adathalmazokkal foglalkozó szakemberek száma csak az Egyesült Királyságban több mint 240 %-kal fog nőni az elkövetkező öt évben[1].

E világméretű tendencia az egészségügytől és az élelmezésbiztonságtól kezdve az éghajlatváltozáson és az erőforrás-hatékonyságon át az energiatermelésig, az intelligens közlekedési rendszerekig és az intelligens városokig számos területen olyan jelentős lehetőségeket teremt, amelyeket Európának mindenképpen meg kell ragadnia.

Az európai digitális gazdaság ugyanakkor az Egyesült Államokhoz képest lassan reagál az adatforradalomra, és nem rendelkezik hasonló iparági kapacitással. Az adatok területén végzett kutatás és innováció uniós finanszírozása nem éri el a kritikus szintet, a kapcsolódó tevékenységek többsége pedig nincs összehangolva. Hiány van olyan adatszakértőkből, akik a technológiai újításokat konkrét üzleti lehetőségekre tudnák váltani. A jelenlegi jogi környezet összetett jellege, valamint a nagy adatkészletekhez és a mögöttes infrastruktúrához való hozzáférés hiánya együttesen akadályokat gördít a kkv-k piacra lépése elé és elfojtja az innovációt.

Ennek következtében Európában kevesebb sikeres, adatokkal foglalkozó vállalat működik, mint az Egyesült Államokban, ahol a nagyobb szereplők felismerték, hogy eszközökbe, rendszerekbe és új adatközpontú folyamatokba kell beruházni. Mindazonáltal több ágazaton belül (az egészségügytől és az intelligens üzemektől kezdve a mezőgazdaságig) jelentős új lehetőségek kínálkoznak, itt ugyanis e módszerek alkalmazása még gyerekcipőben jár, és még nem jelentek meg vezető világpiaci szereplők.

A közszolgáltatásoknak a korszerűsítés, a költségcsökkentés és az innovatív szolgáltatások nyújtása iránti igény indokolta egyre gyorsuló digitalizálásával újabb lehetőségek nyílnak az adattárolás, -továbbítás, -feldolgozás és -elemzés optimalizálása terén.

---

[1] Big Data Analytics – An assessment of demand for labour and skills 2012-2017. Az *e-skills UK által az SAS UK megbízásából készített jelentés.*

Ezzel egyidejűleg a hasonló technológiák piaci köz- vagy magánszereplők által felügyeleti célokra történő állítólagos alkalmazása aggodalmat kelt és csökkenti a digitális gazdaság iránti bizalmat a magánszemélyek és a szervezetek körében. A Bizottság mindig is nagyon komolyan vette ezeket az aggályokat. Hatékony adatvédelmi, valamint hálózat- és információbiztonsági szabályok alkotásával, biztonságos technológiák támogatásával és az adatvédelmi és biztonsági kockázatok csökkentésére vonatkozó nyilvános tájékoztatással továbbra is törekedni fog azok eloszlatására. Az adatközpontú gazdasághoz nélkülözhetetlen a nagyfokú bizalom.[2]

Az említett lehetőségek kiaknázása és az adatközpontú gazdaságbeli világszintű versenyképességének megteremtése érdekében az Uniónak a következőket kell tennie:

- a versenyképességnek, a közszolgáltatások színvonalának és a polgárok életminőségének a javítására alkalmas kiemelt adatkezelési kezdeményezések támogatása. A kiemelt kezdeményezések a stratégiai jelentőségű gazdasági ágazatokon belül maximalizálják az uniós finanszírozás hatását. Ilyen területek lehetnek többek között az egészségügy (személyre szabott gyógyászat), teljes régiókat átfogó integrált szállítási és logisztikai irányítás, az élelmiszerláncok kezelése az élelmiszereknek „a termelőtől a fogyasztóig" történő nyomon követése révén stb.;
- az alaptechnológiák, a mögöttes infrastruktúra és a szükséges készségek kifejlesztése, különösen a kkv-k javára;
- nyilvános adatforrásainak és kutatási adatinfrastruktúráinak széles körben történő megosztása, alkalmazása és fejlesztése;
- a technológiai, jogi és más szűk keresztmetszetek előtérbe helyezése a közszférabeli kutatás és innováció terén;
- annak biztosítása, hogy a vonatkozó jogi keret és a többek között a kölcsönös átjárhatósággal, az adatvédelemmel, a biztonsággal és a szellemi tulajdonhoz fűződő jogokkal kapcsolatos szakpolitikák adatbarátak legyenek, megerősítve a jogbiztonságot a vállalkozások számára és megteremtve az adattechnológiák iránti fogyasztói bizalmat;

[2] Lásd még: JOIN(2013) 1, Az Európai Unió kiberbiztonsági stratégiája: Nyílt, megbízható és biztonságos kibertér, 2013. február 7., amely meghatározza „a szükséges intézkedéseket […] annak érdekében, hogy az Unió internetes környezete a legbiztonságosabb legyen a világon" (3. o.).

- az uniós adatvédelmi keret, valamint a hálózat- és információbiztonság reformjára irányuló jogalkotási folyamatok mielőbbi lezárása, illetve az érintett (például adatvédelmi, fogyasztóvédelmi és hálózatbiztonsági) végrehajtó hatóságok közötti információcsere és együttműködés támogatása;
- a közigazgatás és a közszolgáltatások digitalizálásának felgyorsítása azok hatékonyságának növelése érdekében; valamint
- az adattechnológiai eredmények piaci hasznosítása céljából közbeszerzés alkalmazása.

A tagállamok és az Unió közös részvételével zajló összehangolt fellépés szavatolhatja az olyan, szükséges tevékenységek kívánt hatókörét és léptékét, mint amilyen a világszínvonalú adat-összeköttetési és -tárolási, valamint nagy teljesítményű számítástechnikai képességek kiépítése, vagy az Unió szempontjából azon stratégiai jelentőségű területek meghatározása, ahol áttörés érhető el.

Az adatközpontú gazdasághoz már jelenleg is hozzájáruló – például a multimodális közlekedés területén – már folyamatban lévő ágazati tevékenységekből kiindulva ez a közlemény vitát kíván indítani egy ilyen cselekvési terv kidolgozásáról a Parlament, a Tanács és más érdekelt felek, többek között a nemzeti digitális koordinátorok hálózatának[3] részvételével. A vita irányának kijelölése céljából ez a közlemény ismerteti az adatközpontú gazdaság jellemzőit, és felvázolja azokat a kezdeti intézkedéseket, amelyek elősegíthetik annak megteremtését Európában.

2. A jövőbeni tudásalapú gazdaság és társadalom főszereplői az adatok

A digitális adatok előállítási, összegyűjtési, feldolgozási és felhasználási módjainak száma rohamosan nő. A gyártók például adatgyűjtés és -feldolgozás útján optimalizálják a nyersanyag- és áruforgalmat, míg az új áruk és szolgáltatások egyre nagyobb mértékben alkalmaznak beépített adatelemzést (például ütközéselhárító rendszerek).

Az ISO/IEC 2382-1 szabvány értelmében az adat „az információ formalizált módon történő, közlésre, értelmezésre vagy feldolgozásra alkalmas újraértelmezhető leképezése”. Az adatokat létrehozhatja/megfogalmazhatja ember vagy – gyakran „melléktermékként” – előállíthatják gépek/érzékelők. Példák: térinformatikai adatok, statisztikák, időjárási adatok, kutatási adatok stb.

[3] A hálózatot az Európai Tanács 2013. októberi következtetései alapján később kell létrehozni.

Amennyiben a személyes adatok védelmére vonatkozó alkalmazandó szabályokat betartják, az egyszer rögzített adatok a megbízhatóság csorbulása nélkül többször újra felhasználhatók. Az adatok értékláncának fogalmában kulcsfontosságú az ilyen adatösszesítésen alapuló értékteremtés. A gépjárművekben található mobiltelefonok helyzetére vonatkozó összesített adatok például újra felhasználhatók a valós idejű forgalmi tájékoztatásban.

Az „óriási méretű adathalmazok" kifejezés több különféle típusú forrásból származó, nagy sebességgel létrehozott, nagy mennyiségű, eltérő adattípusokat jelöl. Napjaink rendkívül változatos és valós idejű adatkészleteinek kezeléséhez új eszközökre és módszerekre, például nagy teljesítményű processzorokra, szoftverekre és algoritmusokra van szükség[4].

Az adatelemzés[5] általában jobb eredményeket, folyamatokat és döntéseket eredményez. Elősegíti új ötletek vagy megoldások kidolgozását vagy a jövőbeni események pontosabb előrejelzését. A technológia fejlődésével az adatelemzés rendszerszintű alkalmazása teljes üzleti ágazatokat alakít át[6].

Az „adatközpontú innováció" kifejezés a vállalkozások és a közjogi szervezetek azon képességére utal, hogy a fejlettebb adatelemzésből származó információkat felhasználva olyan szolgáltatásokat és termékeket képesek létrehozni, amelyek megkönnyítik a magánszemélyek és a szervezetek, köztük a kkv-k mindennapi életét[7].

A hasznosítás előmozdítása és az ügyleti költségek csökkentése érdekében minél kevésbé korlátozott az adatok újbóli felhasználása, és minél egységesebb szabályok vonatkoznak rá, annál jobb. A Bizottság korábbi nyílt adatpolitikájával[8] egybehangzóan a G8 csoport 2013. évi nyílt hozzáférésű adatokról szóló chartája

[4] Amelyek túlmutatnak az elsősorban meglehetősen egységes, kisléptékű és statikus adatkészletek gyakran manuális kezelésére szolgáló hagyományos „adatbányászati" eszközökön.

[5] Ez egyaránt magában foglalhat valódi „óriási méretű adathalmazokat", valamint több egyéb adatkészletet („kisméretű adathalmazokat").

[6] Az „adatközpontú döntéshozatalt" alkalmazó vállalkozások 5–6 %-os termelékenységnövekedést érnek el, Big Data for All: Privacy and User Control in the Age of Analytics, O. Teme/J. Polonetsky, Northwestern Journal of Technology and Intellectual Property 2012.

[7] Data-Driven Innovation – A Guide for Policymakers: Understanding and Enabling the Economic and Social Value of Data, SIIA White Paper, 2013.

[8] Nyílt adatok – az innováció, a növekedés és az átlátható kormányzás mozgatórugói, COM(2011) 882; 2013/37/EU irányelv.

is tartalmazza a „beépített nyitottság" elvét, és hangsúlyozza, hogy az emberek és a gépek számára egyaránt meg kell teremteni az adatok szabad és nyílt újbóli felhasználásának lehetőségét.

A „nyílt hozzáférésű adatok" kifejezés az adatok olyan csoportját jelöli, amelyet kereskedelmi vagy nem kereskedelmi célú újbóli felhasználásra mindenki számára szabadon hozzáférhetővé tettek.

A különböző helyszínek és források között terjesztett, nyílt vagy korlátozott hozzáférésű és adott esetben különleges védelmet igénylő személyes adatokat tartalmazó adatkészletek új kihívásokat támasztanak a mögöttes infrastruktúrával szemben. Az adatelemzéshez biztonságos és megbízható környezetre van szükség, amely lehetővé teszi a különféle számítási felhőn és nagy teljesítményű számítástechnikán (HPC)[9] alapuló infrastruktúrák, platformok és szolgáltatások közötti műveleteket.

Az adatközpontú innováció rendkívüli új munkaerő-piaci lehetőségeket teremt. Ugyanakkor az adatelemzés, a gépi tanulás és a vizualizálás, valamint a kapcsolódó jogi szempontok, például az adatok tulajdonjoga, az engedélykorlátozások és az adatvédelem terén magasan képzett szakemberekből álló, több tudományterületet összefogó munkacsoportokat igényel. Elengedhetetlen olyan, adatokkal foglalkozó szakemberek képzése, akik képesek részletes tematikus elemzést végezni, hasznosítani a gépi eredményeket, az adatok alapján megállapításokat megfogalmazni, és azokat a hatékonyabb döntéshozatal szolgálatába állítani.

Az EU Horizont 2020 keretprogramja és a nemzeti kutatási és innovációs támogatási programok az adatok előállításától és alkalmazásától kezdve a hálózati, tárolási és kommunikációs technológián át a nagy léptékű elemzésig, fejlett szoftvereszközökig és a kiberbiztonságig megoldást kínálhatnak az érintett szakmai kihívásokra. Végül pedig fontos az ágazatspecifikus vállalkozói tevékenység és innováció ösztönzésének támogatása.

3. Úton az adatközpontú uniós gazdaság felé

Az adatközpontú gazdaság egyik fontos jellemzője az egységes digitális piacon egymással kapcsolatban álló különféle típusú szereplők rendszere, amely több üzleti lehetőséget teremt és – különösen a kkv-k számára – javítja a tudáshoz és a tőkéhez való hozzáférést, valamint hatékonyabban ösztönzi a kapcsolódó kutatást és innovációt.

[9] Nagyteljesítményű számítástechnika: Európa helye a globális versenyben, COM(2012) 45.

A prosperáló adatközpontú gazdaságot az alábbiak jellemzik:

3.1. Jó minőségű, megbízható és kölcsönösen átjárható adatkészletek és alapvető infrastruktúra

(1) *Az adatkészletek:* nagy adatkészletekből származó megbízható és hiteles adatok, többek között nyílt hozzáférésű adatok (például földmegfigyelési és más térinformatikai adatok, nyelvi források, tudományos adatok, közlekedési adatok, egészségügyi adatok, pénzügyi adatok, digitalizált kulturális javak), amelyek széles körben elérhetők új adattermékek előállításához. Az egységes digitális piacon belül az adatok ágazatok, nyelvek és határok közötti áramlását nem akadályozzák helytelen korlátozások. A felhasználók kellő bizalommal viseltetnek a technológia, a szolgáltatók magatartása és az ezeket szabályozó előírások iránt;

(2) *az adatkészletek felhasználásához szükséges rugalmasság:* a különböző forrásokból származó adatok ágazatok és vertikális piacok (energia, közlekedés, környezet, intelligens városok, kiskereskedelem, biztonság stb.) közötti egységes és kölcsönösen átjárható módon történő gyűjtésére és feldolgozására szolgáló szabványos és közös formátumok és protokollok; valamint

(3) *megbízható infrastruktúrák, erőforrások és szolgáltatások:* az adatközpontú innovációt támogató nyílt hozzáférésű adatportálok és kutatási infrastruktúrák, amelyek alapja a gyors internetkapcsolat és a nagyméretű, rugalmas számítástechnikai erőforrások elérhetősége (különösen nagy teljesítményű számítástechnikán és számítási felhőn alapuló, illetve hálózati infrastruktúrák és szolgáltatások, valamint statisztikai infrastruktúra).

3.2. Az adatkészletek felhasználásával történő értékteremtést előmozdító jobb keretfeltételek

(1) *Megfelelő készségbázis:* a fokozott munkaerő-piaci kereslet kielégítése érdekében a kis- és nagyvállalatok és az egyetemek együttműködés keretében kellő számú szakértőt képeznek ezen a szakterületen. Ennek keretében különböző szakterületek összefogásával eredményesen és hatékonyan biztosítják a tehetség és a készségek egymást kölcsönösen erősítő hatását; és

(2) *szoros együttműködés az egyes szereplők között:* az egyetemek/kutatási közintézmények és magánpartnerek, különösen a kkv-k a tudáshoz és technológiához való könnyebb hozzáférés, valamint azok hatékonyabb átadása révén együttműköd-

nek az ágazatközi kutatás és innováció területén. Ez a köz- és a magánszféra közötti együttműködés biztosítja a leíró és előíró adatelemzéshez, az adatfeldolgozáshoz, a szimulációhoz, a vizualizáláshoz, a döntéstámogatáshoz és az eredmények új termékekbe történő beépítéséhez szükséges megbízható és megfelelő algoritmusok, eszközök és módszerek rendelkezésre állását és továbbfejlesztését.

3.3. Olyan alkalmazási területek, ahol az óriási méretű adathalmazok fejlett kezelése áttörést jelenthet

(1) *Rendszerek:* fizikai tárgyakba beépített, érzékelésre, működtetésre, számításra és kommunikációra képes, internet útján összekapcsolt ikt-rendszerek, amelyek innovatív alkalmazások és szolgáltatások széles körét biztosítják a polgárok és a vállalkozások számára (intelligens összekapcsolt tárgyak); valamint

(2) *korai alkalmazás és katalizátorszerep:* a közszféra szervei „úttörő szerepet játszó vevőként" és közvetítőként lépnek fel az új adatszolgáltatások és a digitális termékek alkalmazása terén. A közszféra kulcsszerepet játszik a számítási felhőn alapuló szolgáltatások és más új megközelítések bevezetésében, valamint a polgárok és a vállalkozások, köztük a kkv-k bizalmának elnyerésében.

(…)

Az európai közös adattér kialakítása felé
COM (2018)232

(Részletek)

Az alábbiakban következő szöveg részleteket tartalmaz az Európai Bizottság "TOWARDS A COMMON EUROPEAN DATA SPACE" COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS című dokumentumának hivatalos magyar nyelvű fordításából. A rövidítések miatt az eredeti szöveg egyes lábjegyzetei hiányoznak. A szövegrészletekkel a teljes dokumentum fontosságára és hasznosságra kívánjuk felhívni a figyelmet.
A teljes dokumentum hivatalos forráshelye:
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0232&from=EN

1) Bevezetés

Az adathalmazok elemzésén alapuló innováció a gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés kulcsfontosságú eleme, amely jelentősen erősítheti az európai versenyképességet a világpiacon. A megfelelő keretfeltételek biztosítása mellett az európai adatgazdaság 2020-ig megduplázódhat.[1]

A Bizottság már bevezetett kulcsfontosságú intézkedéseket az adatintenzív iparágak keretfeltételeinek javítása érdekében. Az általános adatvédelmi rendelettel[2] az EU stabil keretet teremtett az adatgazdaság fenntartható fejlődésének előfeltételét jelentő digitális bizalom kiépítéséhez. A szóban forgó rendelet garantálja az adatok magas szintű védelmét. Minden érintettnek, akire vonatkoznak a 2018. május 25-én hatályba lépő új szabályok, gondoskodniuk kell a teljes körű megfelelésről. A megbízható és elfogadott adattechnológiákon alapuló jövőbeli versenyelőny

[1] Az EU GDP-jének 2016. évi 1,99%-áról 2020-ra 4%-ára, IDC 2017, *European Data Market Study* (Európai adatpiaci tanulmány), zárójelentés.

[2] HL L 119., 2016.5.4., 1. o.

alapjainak lefektetése érdekében a személyes adatok uniós adatvédelmi szabályok által biztosított szabad áramlása – a 2017. szeptemberben előterjesztett rendelet-javaslat keretében – kiegészül a nem személyes adatok szabad áramlásával[3].

Az adatok Unión belüli hatékonyabb felhasználása érdekében azonban további fellépésre van szükség. A digitális egységes piaci stratégia részeként a Bizottság fontos lépéseket tett ebben az irányban. 2017. januárban közzétette „Az európai adatgazdaság kiépítése" című közleményt[4], amely széles körű konzultációt indított az érdekeltekkel, többek között egy nyilvános online konzultációt is[5]. Ezt követően az európai digitális egységes piaci stratégia félidős felülvizsgálatának[6] keretében a Bizottság a nem személyes adatok szabad áramlására, valamint a közadatok és a közfinanszírozású adatok hozzáférhetőségére és további felhasználására vonatkozó kezdeményezéseket jelentett be. Emellett azt is jelezte, hogy további intézkedéseket kíván bevezetni a magánszektor közérdekű adatai terén.

A hatályos adatvédelmi jogszabályokra építve a Bizottság most egy intézkedéscsomagra tesz javaslatot, amely kulcsfontosságú lépés **az EU közös adatterének**, vagyis egy olyan méretű, akadályoktól mentes digitális területnek a kialakítása felé, amely lehetővé teszi az adatokon alapuló új termékek és szolgáltatások kifejlesztését. Az e közleménnyel együtt előterjesztett intézkedések a következők:

- a közszféra információinak további felhasználásáról szóló irányelv felülvizsgálatára irányuló javaslat[7],
- a tudományos információkhoz való hozzáférésről és azok megőrzéséről szóló ajánlás naprakésszé tétele[8], valamint
- a magánszektor adatainak megosztására vonatkozó iránymutatás[9].

Az iránymutatás alapját az e közleményben ismertetett, a vállalkozások közötti, valamint a vállalkozások és a közszektor közötti adatmegosztásra vonatkozó elvek alkotják. A tervezett intézkedések különböző típusú adatokat fednek le, ezért eltérő intenzitásúak. Ugyanakkor mindegyik annak az általánosabb célnak a

[3] COM(2017) 495 final.

[4] COM(2017) 9 final.

[5] https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/public-consultation-building-european-data-economy

[6] COM(2017) 228 final.

[7] COM(2018) 234.

[8] C(2018) 2375.

[9] SWD(2018) 125.

megvalósítására törekszik, hogy a különböző ágazatokból, országokból és tudományágakból származó, az innováció és a növekedés kulcsfontosságú forrását jelentő adatokat egy közös adattérben egyesítse.

2) Az adathalmazok elemzésén alapuló innováció társadalmi-gazdasági előnyeinek kiaknázása

Az adatok jelentik a digitális egységes piac nyersanyagát. Forradalmasíthatják életünket és új növekedési lehetőségeket teremthetnek, többek között a kis- és középvállalkozások számára. A rendelkezésre álló – nagyrészt gépek és szenzorok által előállított – óriási mennyiségű adat mindannyiunk életére kihat. Kevés olyan terület van még az életünkben, amelyre a folyamatban lévő adatforradalom még nem volt hatással. Az adatok optimális felhasználása segíthet abban, hogy egészségesebben és hosszabb ideig éljünk, kevesebb stressz mellett és több figyelmet fordítva a környezet védelmére. Segíthet a tudósoknak abban, hogy jobb modelleket dolgozzanak ki az éghajlatváltozás és a természeti katasztrófák előrejelzésére.

Az intelligens adatfelhasználás átalakító hatással van a gazdaság és a közszféra valamennyi ágazatára:

A mezőgazdasági ágazatban például a naprakész időjárási vagy talajnedvességre vonatkozó adatok elemzése segítheti a növénytermesztés maximalizálását. A gyártás során a valós idejű szenzoradatok támogatják a megelőző karbantartást.

Az adathalmazok elemzésén alapuló innováció javíthatja a szakpolitikai döntéshozatalt és a közszolgáltatások nyújtását, valamint enyhítheti az adminisztratív terheket. Segíthet a válságkezelésben, valamint a környezetvédelmi és pénzügyi szakpolitikák kidolgozásában. A járványok kitörésével kapcsolatos kutatási adatok megosztása felgyorsíthatja a releváns kutatásokat, és hozzájárulhat a naprakészebb reagáláshoz.

A Kopernikusz program Sentinel műholdjainak nagy felbontású adatai hozzájárulnak a természetes vízkészleteknek az aszály, illetve a szennyezés megelőzése céljából történő valós idejű nyomon követéséhez. Ezek az adatok az innovatív szolgáltatások nyújtása szempontjából jelentős előnyökkel járnak a hatóságok, a kutatók és a magánvállalkozások számára.

Az adatok gazdasági hatása óriási. 2016-ban 254 850 adatkezelő vállalkozás[10] működött EU-szerte, és számuk – a jelentős növekedéssel számoló forgatókönyv szerint – 2020-ra mintegy 360 000-re emelkedhet.

[10] Olyan szervezetek, amelyek fő tevékenysége adatokkal összefüggő termékek, szolgáltatások és technológiák előállítása.

Általánosságban elmondható, hogy az adatok elemzésének és az azokból való következtetések levonásának a képessége gyorsan az üzleti siker és a kormányzati hatékonyság kulcsfontosságú összetevőjévé fog válni. Versenyelőnyhöz fognak jutni azok a vállalkozások, amelyek nagy mennyiségű adattal, valamint az adatok elemzéséhez szükséges technikai kapacitással és képzett munkaerővel rendelkeznek[11].

Az adatok egyre kritikusabb jelentőségű tényezőnek számítanak az új technológiák – például a mesterséges intelligencia és a dolgok internete – fejlesztése szempontjából is. A mesterséges intelligencia kínálta megoldások jelentős potenciális előnyökkel járnak a köz- és a magánszektor számára egyaránt. A mesterséges intelligenciára épülő technológiák alkalmazása számos ágazatban ösztönzi a termelékenységet és a versenyképességet. Segít kezelni a társadalmi és környezeti kihívásokat is, egyidejűleg pedig megválaszolja a saját maga által kiváltott kihívásokat. Ezzel összefüggésben a Bizottság ezzel az adatvédelmi csomaggal párhuzamosan elfogadja a „Mesterséges intelligencia Európa számára" című közleményt, amelyben körvonalazza a mesterséges intelligenciával kapcsolatos uniós stratégiát. A stratégiának három dimenziója van: az európai technológiai és ipari kapacitás megerősítése, a társadalmi-gazdasági változásokra való felkészülés, valamint megfelelő etikai és jogi keret biztosítása. Az egyik fő célkitűzés a mesterséges intelligencia-technológiák demokratizálása, nem csupán a mesterséges intelligenciával foglalkozó induló vállalkozások, hanem a mesterséges intelligencia felhasználóinak – köztük a technológiával nem foglalkozó, bármilyen nagyságú vállalkozásoknak – a támogatása céljából. 2019-ben a Bizottság létre fog hozni egy olyan platformot, amely megkönnyíti az igény szerinti hozzáférést az európai kutatók és vállalkozások számára a mesterséges intelligenciára épülő magas színvonalú eszközökhöz, adatokhoz és szolgáltatásokhoz (*AI-on-demand platform*).

(…)

3) A közadatok és a közfinanszírozású adatok az adathalmazok elemzésén alapuló innováció szolgálatában

A közadatokhoz és a közfinanszírozású adatokhoz való hozzáférés és azok további felhasználása a közös európai adattér fő sarokköve. A digitális egységes piaci stratégia félidős felülvizsgálata során a Bizottság bejelentette, hogy a meglévő

[11] OECD, *Data-driven innovation. Big Data for Growth and Well-being* (Az adathalmazok elemzésén alapuló innováció. Nagy adathalmazok a növekedésért és a jólétért), 2015.

jogszabályok értékelése alapján és hatásvizsgálat[12] elvégzése mellett kezdeményezni fogja a közadatokhoz és a közfinanszírozású adatokhoz való hozzáférést és azok további felhasználását. Ez a szakasz a kezdeményezés elemeit ismerteti.

a) A közszféra információinak további felhasználása

A közigazgatási szervek hatalmas mennyiségű adatot állítanak elő és gyűjtenek össze, amelyek értékes nyersanyagul szolgálnak az innovatív digitális szolgáltatások fejlesztéséhez és a jobb politikai döntéshozatalhoz.

A közszféra információi a termékek és szolgáltatások széles skálájának alapjául szolgálhatnak. Az iMar alkalmazás például a spanyolországi állami tulajdonban lévő kikötők által közzétett információkat használja fel, és azokat a spanyol nemzeti időjárási szolgálat által szolgáltatott szélelőrejelzésekkel ötvözi. Ezáltal az alkalmazás felhasználói valós idejű információkat és hajózási előrejelzéseket egyaránt kapnak, így biztonságosan megtervezhetik tengeri útjukat. Hasonlóképpen, a nemzeti vízrajzi ügynökségek által eredetileg a biztonságos hajózásra vonatkozóan gyűjtött batométeres adatokat az EMODnet partnerség topográfiai térképekhez használta fel, és így nagymértékben javult az északi-tengeri szőkőár-előrejelzés.

Az EU már számos intézkedést hozott, hogy az adatgazdaság kulcsfontosságú eszközeként Unió-szerte hozzáférhetővé tegye a kormányzati adatokat. A közszféra információinak további felhasználásáról szóló 2003/98/EK irányelv[13] olyan uniós szintű keretet hozott létre, amely ösztönzi a közfinanszírozású adatok határokon átnyúló felhasználását, és elősegíti a páneurópai adatszolgáltatások és -termékek kifejlesztését. Ehhez olyan intézkedések társulnak – például a nyílt hozzáférésű adatok portáljának[14] beindítása –, amelyek megkönnyítik a közszféra adatainak határokon átnyúló és különböző nyelveken történő keresését és felhasználását. A Bizottság jó példával járt elöl és jogi keretet dolgozott ki saját adatainak további felhasználására[15]. Az ezt kiegészítő, nyílt hozzáférésű adatok portálja hozzáférést biztosít az uniós intézmények és más uniós szervek adataihoz[16]. A szóban forgó keret az adatok további felhasználására vonatkozó egyik legmodernebb

[12] SWD(2018) 127.

[13] Az Európai Parlament és a Tanács 2003/98/EK irányelve (2003. november 17.) a közszféra információinak további felhasználásáról.

[14] https://www.europeandataportal.eu/

[15] A Bizottság 2011/833/EU határozata (2011. december 12.) a bizottsági dokumentumok további felhasználásáról.

[16] https://data.europa.eu/euodp/hu/home

rendszer világszinten, amelyben alapértelmezett szabály szerint a Bizottság adatainak nem kereskedelmi és kereskedelmi célú további felhasználását engedélyezni kell, és ehhez – a csak ritka és kellően indokolt eseteket leszámítva – nincs szükség egyéni kérelemre, ezért az adatok továbbfelhasználójától nem kérhető díjazás, a további felhasználás nem köthető feltételhez, és a továbbfelhasználók megkülönböztetése nem megengedett.

A jelenlegi adatvédelmi csomag középpontjában **a közszféra információinak további felhasználásáról szóló irányelv felülvizsgálata**[17] áll. A javasolt változtatások a rendelkezésre bocsátott adatok szélesebb köre és az adatok további felhasználásának elősegítése által valódi változást fognak hozni. A felülvizsgálat célkitűzései a következők:

- a piacra lépés akadályainak csökkentése – különösen a kis- és középvállalkozások esetében – a közszféra információinak további felhasználására vonatkozó díjak csökkentése révén;
- az adatokhoz való hozzáférés fokozása a közadatok és a közfinanszírozású adatok új típusainak az irányelv hatálya alá vonásával: i. a közüzemi és közlekedési ágazatban működő közvállalkozások által tárolt adatok, valamint ii. kutatási adatok;
- a nagyvállalatoknak kedvező és ezáltal az érintett adatok potenciális továbbfelhasználóinak körét korlátozó, túlzott mértékű lépéselőny kockázatának minimális szintre csökkentése a köz- és magánszféra közötti megállapodások megkötésére irányuló folyamat átláthatóbbá tételével[18];
- az üzleti lehetőségek növelése a dinamikus adatok közzétételének és a felhasználói program interfészek (API) használatának ösztönzése révén.

A dinamikus adatokhoz a felhasználói program interfészeken keresztül történő hozzáférés biztosítása különösen fontos, mivel támogatja a nyílt hozzáférésű

[17] COM(2018) 234.

[18] A szóban forgó megállapodásokkal az a fő probléma, hogy az adatok a gyakorlatban csupán egy vagy nagyon kevés továbbfelhasználó számára hozzáférhetőek, és az adatoknak ez a korlátozott további felhasználása nem a piac sajátosságaiból adódóik, hanem a köz- és magánszféra közötti megállapodás megkötésének módjából. A folyamat átláthatóbbá tétele arra irányul, hogy korlátozza a túlzott mértékű lépéselőnyt azáltal, hogy a) lehetővé teszi a vállalkozások számára, hogy tudomást szerezzenek a rendelkezésre álló adatokról és b) javítja annak az esélyét, hogy a szóban forgó adatokat ténylegesen több továbbfelhasználó aknázza ki.

adatokból álló ökoszisztémát, időt és pénzt takarít meg a letöltési folyamat automatizálása révén, és nagymértékben megkönnyíti az új termékek és szolgáltatások széles skálája esetében az adatok további felhasználását. Az adatoknak a felhasználói program interfészek megfelelő és biztonságos használatával történő megosztása jelentős hozzáadott értéket teremthet az adatértéklánc különböző szereplői számára. Hozzájárulhat továbbá az olyan adatkészletekhez kapcsolódó értékes ökoszisztémák létrehozásához, amelyek esetében az adatbirtokosok gyakran nem használják ki az azokban rejlő potenciált.

Jelenleg a közigazgatási szervek nem használják elégséges mértékben a felhasználói program interfészeket, és sok dokumentumhoz még mindig PDF formátumban lehet hozzáférni. Ebből kifolyólag a közszférából származó dinamikus adatok felhasználása az optimális szint alatt marad a hozzáadott értéket képviselő szolgáltatások létrehozása szempontjából. A közszféra információinak további felhasználásáról szóló irányelvben javasolt változtatások arra irányulnak, hogy a közigazgatási szervek Európa-szerte minél gyorsabban átálljanak a web-alapú funkciókra, szélesebb körben tegyék közzé a dinamikus adatokat, valamint fokozottabban használják a felhasználói program interfészeket.

A csomag tartalmazza **az adatbázisok védelméről szóló irányelv**[19] értékelésének az eredményeit is. Az értékelés[20] az irányelv két részének, a szerzői jognak és az adatbázisok sui generis jog általi védelmének általános működését fedi le, ugyanakkor hangsúlyosabban értékeli az utóbbi jog hatékonyságát. Ez magában foglalja az irányelvben meghatározott sui generis jog és az adatgazdaság közötti kapcsolat elemzését.

Az értékelés egyik fő következtetése az, hogy a sui generis jog nem minden esetben fedi le a nagy adathalmazokat és az egyetlen forrású adatbázisokat[21], így pedig nem zárhatók ki az olyan problematikus esetek, amikor egyes jogbirtokosok a digitális adatokkal összefüggésben igényt formálhatnak közvetett tulajdonjogra. Mindazonáltal az értékelés jelzi, hogy ezt a feltételezést szorosan nyomon kell követni a jövőben, mivel tudományos körökben és az érdekeltek között – egyes bírósági ügyek kapcsán – felmerült a kérdés, hogy a sui generis jog ténylegesen

[19] Az Európai Parlament és a Tanács 96/9/EK irányelve (1996. március 11.) az adatbázisok jogi védelméről.

[20] SWD(2018) 146.

[21] Az egyetlen forrású adatbázis azt jelenti, hogy az adott adatbázis esetében maga az adatbázis az egyetlen adatforrás.

nem alkalmazható-e az általában feltételezettnél szélesebb körben, például a gépi úton előállított adatokra is. Az adatbázisok védelméről szóló irányelv értékelése szintén foglalkozik a sui generis jog és a közszféra információinak további felhasználásáról szóló irányelv közötti lehetséges kölcsönhatásokkal, ahogy a közszféra információinak további felhasználásáról szóló irányelv értékelése is[22]. Tekintettel arra, hogy a gyakorlatban előfordulhatnak ilyen kölcsönhatások, a közszféra információinak további felhasználásáról szóló irányelv javasolt felülvizsgálata ellenőrizni kívánja a két jogi eszköz rendelkezéseinek összehangolását.

A javasolt felülvizsgálat egyértelműsíti továbbá a közszféra információinak további felhasználásáról szóló irányelv és a térinformációs infrastruktúra (INSPIRE) kialakításáról szóló irányelv[23] közötti kapcsolatot a két jogi eszköz közötti teljes összhang biztosítása érdekében.

Ezenkívül az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz program keretében a Bizottság – a nyílt hozzáférésű adatok európai uniós portáljának[24] folytatásaként – továbbra is támogatni fogja a nyílt hozzáférésű adatokból álló teljes körű infrastruktúra kialakítását. Ez a környezet lehetővé teszi interoperábilis adatok és eszközök, valamint ismeretek rendelkezésre bocsátását és támogatás biztosítását, hogy az Unió közigazgatási szervei és vállalkozásai (nevezetesen a kis- és középvállalkozások) számára a lehető legnagyobb mértékben lehetővé váljon a nyílt hozzáférésű adatok további felhasználása, valamint hogy tartalom gyűljön össze az európai mesterséges intelligencia fejlesztéséhez. A Bizottság javaslatot[25] tett arra, hogy a közszektor adatmegosztását 2019-től kezdődően az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz program keretében létrehozott **adatmegosztást támogató központ** is segítse elő.

A Bizottság ezenkívül további finanszírozási intézkedéseket is mérlegel, hogy 2020-at követően is támogassa a közszféra adataihoz további felhasználás céljából történő hozzáférést egy átfogó közös európai adattér kialakítása céljából.

Végül a közszféra információinak további felhasználására vonatkozó elvek akkor is érvényesülnek, amikor projektek az európai strukturális és beruházási alapokból[26] a helyi igényeknek megfelelően támogatásban részesülnek és ez – az e-

[22] SWD(2018) 145.

[23] Az Európai Parlament és a Tanács 2007. március 14-i 2007/2/EK irányelve.

[24] http://data.europa.eu/europeandataportal.

[25] https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/connecting-europe-facility-cef-telecom-work-programme-2018-adopted.

[26] https://cohesiondata.ec.europa.eu.

kormányzati megoldásoknak, valamint a nyilvános információs és igazgatási rendszerek korszerűsítésének köszönhetően – hatékonyságnövekedéshez vezet.

b) A tudományos információkhoz való hozzáférés és azok megőrzése

(…)

4) A magánszektorbeli adatok, mint az európai innováció és versenyképesség fő hajtóereje

A magánszektorbeli adatokhoz való hozzáférés és azok további felhasználása a közös európai adattér további sarokköve. A digitális egységes piaci stratégia féléidős felülvizsgálatával összhangban, valamint az érdekelt felekkel folytatott konzultáció eredményeire támaszkodva a magánszektor adatainak megosztására vonatkozóan több olyan alapelv is megfogalmazható, amelyet érdemes figyelembe venni[27].

a) A vállalkozások közötti adatmegosztás

Az európai adatgazdaság kiépítéséről szóló közlemény számos kérdést felvetett az adatok folyamatosan növekvő mennyiségével kapcsolatban. Ezek az adatok sokszor automatizált módon, kialakulóban lévő technológiákon – például a dolgok internetén – alapuló gépek vagy folyamatok által előállított adatok. Ahhoz, hogy ezekből és a magánszektor más típusú adataiból a lehető legnagyobb érték legyen kinyerhető, a piaci szereplőknek szükségük lehet arra, hogy – határokon átívelően és különböző helyzetekben is – hozzá tudjanak férni ezekhez az adatokhoz és használni tudják azokat. Amint az a közleményben szerepel, a dolgok internete által automatizált módon előállított, nem személyes adatok specifikus kérdéseket vetnek fel, mivel ezeknek a dolgoknak az előállítói az előállított adatokhoz való hozzáférés és azok felhasználásának meghatározása szempontjából általában kitüntetett helyzetben vannak. Az érintett piac jellegétől függően hozzájárulhatnak vagy megtagadhatják a dolog felhasználójától a hozzáférési és használati jogosultságot, aki így nem tudja felhasználni azokat az adatokat, amelyeknek az előállítását ő maga váltotta ki.

---

[27] SWD(2018) 125 „*Guidance on sharing private sector data in the European data economy*" (Iránymutatás az európai adatgazdaságban a magánszektor adatainak megosztásáról). A dokumentum két részből áll: az egyik a vállalkozások közötti üzleti kapcsolatokkal összefüggésben foglalkozik az adatmegosztással, a másik pedig a vállalkozások és a kormányzat közötti viszonylatban.

Az érdekelt felekkel folytatott párbeszédből és az online felmérésre[28] adott válaszokból az derült ki, hogy az érdekeltek nagymértékben egyetértenek abban, hogy a vállalkozások közötti fokozottabb adatmegosztás előnyökkel járna. Ugyanakkor úgy vélik, hogy az adatgazdaság fejlődésének jelenlegi szakaszában a meglévő szabályozási keret megfelel a célnak, és még nincs szükség a vállalkozások közötti adatmegosztásra vonatkozó horizontális jogszabályra. Szerintük először arról kellene gondoskodni, hogy az adatpiacokon a lehető legjobb feltételek legyenek ahhoz, hogy a piac önállóan fejlődhessen, és ennek a szerződési szabadság alapvető eleme. Úgy vélik, hogy általában véve a vállalkozások számára lehetővé kell tenni, hogy szabadon döntsenek arról, kinek és milyen feltételekkel adható hozzáférés nem személyes adataikhoz. Általánosságban az érdekelt felek nem támogatnak egy új típusú, „adat feletti rendelkezési jogot", és számos érvet felsorakoztatnak annak szemléltetésére, hogy a vállalkozások közötti adatmegosztással kapcsolatban az alapvető kérdés nem a tulajdonjog, hanem inkább az, hogyan történik az adatokhoz való hozzáférés megszervezése.

Másrészről az érdekeltek erőteljesen támogatják az olyan nem szabályozási intézkedéseket, mint i. a felhasználói program interfészek használatának ösztönzése az adatkészletekhez való hozzáférés és azok felhasználásának egyszerűbbé tétele és automatizálása révén; ii. javasolt szabványos szerződési feltételek kidolgozása; valamint iii. uniós szintű iránymutatás nyújtása.

Figyelemmel a jelenleg rendelkezésre álló összes bizonyítékra és az európai adatgazdaság kiépítéséről szóló közleményben[29] kidolgozott elvek alapján a Bizottság fontosnak tartja elismerni azt a tényt, hogy az adatok további felhasználása nem jár az adatminőség romlásával, és sok esetben a versenyelőny elvesztésével sem, mivel egyazon adatok teljesen különböző termékek vagy szolgáltatások támogatását vagy javítását teszik lehetővé. Ez különösen igaz a mesterségesintelligencia-alkalmazások betanítása szempontjából releváns adatok rendelkezésre bocsátására, ami nagy kihívás elé állítja az ágazatot Európában. Több vállalkozást lehetne ösztönözni az adatpartnerségekre, vagyis más vállalkozásokkal olyan megállapodások megkötésére, amelyek célja, hogy minél több kereskedelmi szereplő számára lehetővé váljon az adatok maximális kiaknázása.

---

[28] https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/public-consultation-building-european-data-economy

[29] COM(2017) 9 final, 11. o.

Ahhoz, hogy tisztességes és versenyképes piacokat lehessen biztosítani a dolgok internete, valamint az ezen dolgok által létrehozott **nem személyes, gép által előállított adatokon** alapuló termékek és szolgáltatások számára, a Bizottság szerint a szerződéses megállapodásokban tiszteletben kell tartani a következő **fő elveket**:

a) **Átláthatóság**: A vonatkozó szerződéses megállapodásoknak átlátható és érthető módon meg kell határozniuk i. azokat a személyeket vagy szervezeteket, amelyek hozzáféréssel fognak rendelkezni a termék vagy szolgáltatás által előállított adatokhoz, továbbá a szóban forgó adatok típusát és részletességét; valamint ii. ezen adatok felhasználásának célját.

b) **Közös értékteremtés**: A vonatkozó szerződéses megállapodásoknak el kell ismerniük, hogy amennyiben az adatokat egy termék vagy szolgáltatás felhasználásának melléktermékeként állítják elő, több fél is hozzájárult az adatok létrehozásához.

c) **Egymás kereskedelmi érdekeinek tiszteletben tartása**: A vonatkozó szerződéses megállapodásoknak meg kell felelniük az adatbirtokosok és az adatfelhasználók kereskedelmi érdekeinek és titkainak védelmével kapcsolatos igénynek.

d) **A torzulásoktól mentes verseny biztosítása**: A vonatkozó szerződéses megállapodásoknak figyelembe kell venniük annak szükségességét, hogy az üzleti szempontból érzékeny adatok megosztásakor ne torzuljon a verseny.

e) **Adatfüggőség minimalizálása**: Azoknak a vállalkozásoknak, amelyek olyan terméket vagy szolgáltatást kínálnak, amely melléktermeknek minősül, meg kell engedniük és minél nagyobb mértékben lehetővé kell tenniük az adathordozhatóságot[30]. A vállalkozásoknak – lehetőség szerint és a tevékenységük által érintett piac jellemzőinek megfelelően – mérlegelniük kell, hogy ugyanazt a terméket vagy szolgáltatást adattovábbítással vagy anélkül, esetleg csak korlátozott adattovábbítással kínálják-e.

Mivel a vállalkozások közötti adatmegosztásra vonatkozó vita még nem zárult le, és idővel egyre több tapasztalat gyűlik össze, ez a közlemény további konzultációs folyamatot hivatott elindítani az érdekeltek bevonásával. Az összegyűjtött információk elemzése alapján ezek az elvek tovább változhatnak. A Bizottság

[30] Például az ipari folyamatokhoz kapcsolódóan robotok által előállított, az értékesítés utáni szolgáltatások (pl. javítás és karbantartás) szempontjából releváns adatok vagy a szolgáltató értékelésére vonatkozó adatok.

továbbra is értékelni fogja, hogy az így módosuló elvek és esetleges magatartási kódexek elegendőnek bizonyulnak-e a tisztességes és nyitott piacok fenntartásához, és szükség esetén megfelelő intézkedések megtételével kezelni fogja a helyzetet. Az egyes piacok szerkezetének különbözőségéből adódóan ágazatspecifikus intézkedésekre is szükség lehet.

Az európai ipar digitalizálására irányuló kezdeményezés[31] részeként a Bizottság már intézkedéseket tett az ipar támogatására, többek között azáltal, hogy a „Horizont 2020" program keretében pénzügyi támogatást nyújt az ipari adatplatformoknak és az innovációs központoknak. Ezen erőfeszítések folytatásaként a Horizont 2020 keretében a 2018–2020 közötti időszakra vonatkozó kutatási és innovációs intézkedések[32] (különösen az „ipari és személyes adatplatformok") elősegítik a megbízható és biztonságos platformok és a magánélet védelmét garantáló elemzési módszerek kifejlesztését, hogy kifejezett módon garantálják a védett ipari adatok és személyes adatok biztonságos megosztását, és ugyanakkor megkönnyítsék a vonatkozó jogszabályok (például adatvédelmi jogszabályok) betartását.

Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz program keretében létrehozott **adatmegosztást támogató központ** intézkedéseket fog hozni, hogy a közszféra adatain túl megkönnyítse a magánszektor adataihoz való hozzáférést is. A központ a felhasználói program interfészekkel kapcsolatos bevált gyakorlatok és információk, a már létező szerződésminták és egyéb jogi és technikai szempontok nyújtásával szakismeretet és segítséget fog kínálni az adatmegosztás területén. Elő fogja továbbá segíteni az e közleményt kísérő szolgálati munkadokumentumban meghatározott iránymutatás továbbfejlesztését[33]; ellenőrzőlisták és – amennyiben hasznosnak bizonyul – szerződéses rendelkezésminták kidolgozására is sor kerülhet. Az erre irányuló munka figyelembe fogja venni az átjárhatósági megoldásokról szóló program eredményeit a 2016–2020 közötti időszakra vonatkozóan (ISA²).

(…)

[31] COM(2016) 180 final.

[32] http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2018-2020/main/h2020-wp1820-leit-ict_en.pdf.

[33] SWD(2018) 125.

b) A magánszektor közérdekű adataihoz való hozzáférés – a vállalkozások és a kormányzat közötti adatmegosztás

A Bizottság a vállalkozások és a közszféra közötti adatmegosztást is vizsgálja. Az állami szervek jelentős számú kísérleti projekt alkalmazásával megkezdték az adatelemzésben rejlő potenciál értékelését a szakpolitikai döntések orientálása, illetve a közszolgáltatások javítás érdekében.

Ebben az összefüggésben rendkívül fontosak a vállalkozások, például a távközlési szolgáltatók, az online platformok, a gépkocsigyártók, a kiskereskedők vagy a közösségi média adatai. Használatuknak köszönhetően például célzottabbá válhat a járványokra való reagálás, javulhat a várostervezés, a közlekedésbiztonság és a közlekedésszervezés, valamint a környezetvédelem, a piacfelügyelet vagy a fogyasztóvédelem.

A hivatalos statisztikák összeállítása során a szóban forgó adatok elemzése költséghatékonyabb lehet, és gyorsabb eredményeket hozhat olyan kérdésekben, mint a népesség mozgása, az árak, az infláció, az internetes gazdaság, az energia vagy a közlekedés. Így az adatgyűjtési kérdőívek elkerülésével ez is csökkentheti a vállalkozásokra és polgárokra nehezedő terheket. Az európai adatgazdaság kiépítéséről szóló, 2017. évi közlemény[34] megvizsgálta ezeket a lehetőségeket, és a digitális egységes piaci stratégia félidős értékelésében a Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy folytatja a kérdés vizsgálatát.

A közszféra információinak további felhasználásáról szóló irányelv felülvizsgálata keretében folytatott konzultáció[35] eredményeiből kiderült, hogy a válaszadók támogatják a – hatóságok részéről és általában tudományos célból – a magánszektor adataihoz való hozzáférés javítására irányuló elképzelést. Ugyanakkor az adatbirtokosok kiemelték, hogy több kérdés tisztázásra szorul, beleértve az adatok összegyűjtése és kiigazítása céljából eszközölt beruházások megtérülését lehetővé tevő kompenzáció kérdését.

Az erre irányuló intézkedéseknek teljes mértékben meg kell felelniük a személyes adatok védelméről szóló jogszabályoknak.

Figyelembe véve a meglévő tapasztalatokat és az érdekelt felekkel folytatott konzultáció eredményeit, a Bizottság úgy véli, hogy a következő **alapelvek** tiszteletben tartása támogathatja a közszféra szerveinek a további felhasználás szempontjából preferenciális feltételek melletti hozzáférését a magánszektorbeli adatokhoz.

---

[34] Lásd még: Bizottsági szolgálati munkadokumentum, SWD(2017) 2 final.

[35] COM(2018) 234.

a) **Arányosság a magánszektor adatainak felhasználásában:** A magánszektorbeli adatoknak a további felhasználás szempontjából preferenciális feltételek mellett történő rendelkezésre bocsátására irányuló kérelmeknek egyértelmű és bizonyítható közérdeken kell alapulniuk. A magánszektorbeli adatok iránti kérelemnek megfelelőnek és relevánsnak kell lennie a tervezett közérdekű cél szempontjából, és arányosnak kell lennie a részletek, a relevancia és az adatvédelem szempontjából. A magánszektor adatainak szolgáltatásához és további felhasználásához szükséges költségeknek és erőfeszítéseknek a várható közhasznokhoz képest észszerűnek kell lenniük.

b) **Célhoz kötöttség**: A magánszektor adatai felhasználásának egyértelműen egy vagy több cél elérésére kell korlátozódnia, amelyek célokat a lehető legegyértelműbben meg kell határozni a vállalkozás és a kormányzat együttműködését szabályozó szerződéses rendelkezésekben. Ez magában foglalhatja az adatfelhasználás időbeli korlátozását. A magánszektorbeli vállalkozás számára kifejezetten garantálni kell, hogy a rendelkezésre bocsátott adatok más közigazgatási vagy bírósági eljárásokban nem kerülnek felhasználásra; ebben a tekintetben példaként szolgálhatnak az európai statisztikai rendszerben a statisztikai adatok bizalmas kezelését szabályozó szigorú jogi és etikai rendelkezések.

c) **A károkozás elkerülése:** A vállalkozások és a kormányzat közötti együttműködés során biztosítani kell a jogos érdekek tiszteletben tartását, nevezetesen az üzleti titkok és egyéb bizalmas üzleti adatok védelmét. A szóban forgó együttműködésnek lehetővé kell tennie a vállalkozások számára, hogy a szóban forgó adatokból származó információk ellentételezéseként továbbra is pénzbeli juttatást kapjanak a többi érdekelt féltől.

d) **Az adatok további felhasználására vonatkozó feltételek:** A vállalkozások és a kormányzat közötti, adatokkal kapcsolatos együttműködési megállapodásoknak kölcsönösen előnyösnek kell lenniük, egyúttal a közérdekű célra tekintettel a közszektor számára a többi ügyfélhez képest preferenciális elbánást kell biztosítaniuk.

Ennek tükröződnie kell különösen az elfogadott kompenzáció mértékében, amelynek szintjét össze lehet kapcsolni a megvalósítandó közérdekű céllal.

A vállalkozások és a kormányzat közötti, azonos feladatokat ellátó hatóságokat érintő együttműködési megállapodásokat megkülönböztetéstől mentesen kell kezelni.

A vállalkozások és a kormányzat közötti, adatokkal kapcsolatos együttműködési megállapodásoknak csökkenteniük kell az adatgyűjtés egyéb típusainak, például a

felmérések szükségességét. Ezáltal várhatóan csökkenni fognak a polgárokra és a vállalkozásokra nehezedő általános terhek.

e) **A magánszektor adataival összefüggő korlátok kezelése:** A magánszektor adataival összefüggő potenciális korlátok – ideértve a belső részrehajlás lehetőségét is – kezelése érdekében indokolt észszerű és arányos támogatást nyújtani az adatokat szolgáltató vállalkozásoknak, hogy – többek között az adatok ellenőrzésének vagy más módon történő vizsgálatának lehetősége révén – értékeljék az adatminőséget a feltüntetett cél tekintetében. A vállalkozások nem kötelezhetők arra, hogy javítsák a szóban forgó adatok minőségét. A kormányzati szerveknek viszont biztosítaniuk kell, hogy a különböző forrásokból származó adatok feldolgozása oly módon történjen, hogy a kiválasztás során elkerülhető legyen a részlehajlás.

f) **Átláthatóság és társadalmi részvétel:** A vállalkozások és a kormányzat közötti együttműködésnek átláthatónak kell lennie a megállapodásban részt vevő felek és célkitűzéseik tekintetében. A kormányzati szervek információit, valamint a vállalkozások és a kormányzat közötti együttműködéssel kapcsolatos bevált gyakorlatokat nyilvánosan hozzáférhetővé kell tenni, amennyiben ez az üzleti adatok titkosságát nem veszélyezteti.

(…)

Európai adatstratégia
COM(2020)66

(RÉSZLET)

Az alábbiakban következő szöveg részleteket tartalmaz az Európai Bizottság **A EUROPEAN STRATEGY FOR DATA. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS** című dokumentumának hivatalos magyar nyelvű fordításából. A rövidítések miatt az eredeti szöveg egyes lábjegyzetei hiányoznak. A szövegrészletekkel a teljes dokumentum fontosságára és hasznosságra kívánjuk felhívni a figyelmet.
A teljes dokumentum hivatalos forráshelye:
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0066&from=EN

1. Bevezetés

Az elmúlt néhány évben a digitális technológiák átalakították gazdaságunkat és társadalmunkat. Hatásuk érzékelhető minden ágazatban és az európai polgárok mindennapi életében. Az átalakulás középpontjában az adatok állnak, és ez még csak a kezdet. Az adatvezérelt innováció óriási előnyökkel fog járni a polgárok számára, például a még inkább személyre szabott orvoslás, az újfajta mobilitás, valamint az európai zöld megállapodáshoz való hozzájárulása által. Egy olyan társadalomban, ahol az egyének egyre növekvő mennyiségű adatot állítanak elő, az adatgyűjtés és -felhasználás módjának elsősorban az egyén érdekeit kell előtérbe helyeznie, összhangban az európai értékekkel, az alapvető jogokkal és a szabályokkal. A polgárok csak akkor fognak megbízni az adatvezérelt innovációban, és csak akkor fogadják el azt, ha meggyőződnek arról, hogy az EU-ban az adatok megosztása során maradéktalanul érvényesülnek a szigorú uniós adatvédelmi szabályok. Ugyanakkor a nem személyes ipari adatok és nyilvános adatok mennyisége folyamatosan nő Európában, ez pedig az adatok tárolásának és feldolgozásának

technológiai változásával együtt a növekedés és az innováció potenciális forrása lesz, amelyet ki kell aknázni.

A polgárok számára lehetővé kell tenni, hogy a nem személyes adatokból nyert információk alapján jobb döntéseket hozzanak. Továbbá az adatoknak mindenki számára hozzáférhetőknek kell lenniük, legyen szó a köz- vagy a magánszféráról, kis- vagy nagyvállalkozásról, induló vállalkozásról vagy óriásvállalatról. Ez segíteni fogja a társadalmat abban, hogy a lehető legtöbbet hozza ki az innovációból és a versenyből, és biztosítja, hogy mindenki részesüljön a digitális hozadékból. Ennek a digitális Európának a kontinens legjobb tulajdonságait kell tükröznie: nyitottságot, tisztességességet, sokszínűséget, demokratikusságot és magabiztosságot.

Az EU **vezető szerepre tehet szert, és egy olyan társadalom mintaképévé válhat, amely az adatoknak köszönhetően jobb döntések meghozatalára képes mind a gazdaságban, mind a közszektorban.** E törekvés megvalósítása érdekében az EU építhet az adatvédelem, az alapvető jogok és a biztonság terén meglévő szilárd jogi keretére, belső piacára és változatos ipari háttérrel rendelkező, versenyképes vállalkozásaira. Ahhoz, hogy az EU átvegye a vezető szerepet az adatgazdaságban, most kell cselekednie, számos kérdést összehangolt módon kell kezelnie, a hálózati összekapcsoltságtól az adatok feldolgozásán és tárolásán át a számítási teljesítményig és a kiberbiztonságig. Emellett javítania kell az adatkezelésre vonatkozó irányítási struktúráit, és növelnie kell a felhasználásra és a további felhasználásra rendelkezésre álló minőségi adatok állományait.

Végső soron Európa arra törekszik, hogy kiaknázza az adatok jobb felhasználásának előnyeit, ideértve a nagyobb termelékenységet és a versenypiacokat, de az egészség és a jólét, a környezetvédelem, az átlátható irányítás és a megfelelő közszolgáltatások terén elért javulást is. Az e dokumentumban meghatározott intézkedések hozzájárulnak az adatgazdaság átfogó megközelítéséhez, amelynek célja az adatok és az adatokra épülő termékek és szolgáltatások használatának és az azok iránti keresletnek a növelése az egységes piacon.

Ez a közlemény az adatgazdaság feltételeit megteremtő szakpolitikai intézkedésekre és beruházásokra irányuló stratégiát vázol fel az elkövetkező öt évre. Ez az adatstratégia egyidejűleg kerül előterjesztésre az Európa digitális jövőjének megtervezése című bizottsági közleménnyel és a mesterséges intelligenciáról szóló fehér könyvvel, amely bemutatja, hogyan fogja támogatni és előmozdítania a Bizottság a mesterséges intelligencia fejlesztését és elterjedését EU-szerte.

E stratégia alapján a Bizottság átfogó konzultációt indít azokkal a jövőbeli konkrét intézkedésekkel kapcsolatban, amelyek azt a célt szolgálják, hogy az EU az adatagilis gazdaság élvonalában maradjon, miközben tiszteletben tartja és előmozdítja azokat az alapvető értékeket, amelyekre az európai társadalmak épülnek.

2. Mi a tét?

Növekvő adatmennyiség és technológiai változás

A világon előállított adatok mennyisége gyorsan nő, a 2018. évi 33 zettabájtról 2025-re várhatóan 175 zettabájtra[1]. Minden új adathullám óriási lehetőséget jelent az EU számára, hogy világelsővé váljon ezen a területen. Az elkövetkező 5 év során az adatok tárolásának és feldolgozásának módja drámaian megváltozik. Napjainkban az adatfeldolgozás és -elemzés 80 %-a adatközpontokban és központi informatikai berendezésekben történik, 20 %-a pedig intelligens összekapcsolt objektumokban, például autókban, háztartási készülékekben vagy robotokban, valamint a felhasználóhoz közeli informatikai berendezésekben („edge computing", azaz pereminformatikai alkalmazások). 2025-re ezek az arányok valószínűleg megfordulnak[2]. A gazdasági és fenntarthatósági előnyökön túl ez a fejlődés további lehetőségeket biztosít a vállalkozásoknak, hogy olyan eszközöket fejlesszenek ki az adat-előállítók számára, amelyekkel növelhetik a saját adataik feletti ellenőrzést.

Az adatok jelentősége a gazdaság és a társadalom szempontjából

Az adatok miatt meg fognak változni a termelési és fogyasztási szokásaink, és általában az életmódunk. Az előnyök életünk minden területén érezhetők lesznek, a tudatosabb energiafogyasztástól a termékek, anyagok és élelmiszerek nyomonkövethetőségén át az egészségesebb életig és a jobb egészségügyi ellátásig.

> *A személyre szabott orvoslás jobban megfelel a betegek igényeinek azáltal, hogy módot ad az orvosok számára, hogy adatokra épülő döntéseket hozzanak. Ez lehetővé teszi, hogy a megfelelő terápiás stratégiát a megfelelő időben a megfelelő személy igényeihez igazítsák, és/vagy felismerjék a betegségre való hajlamot és/vagy időben történő és célzott megelőzést biztosítsanak.*

[1] IDC, 2018.

[2] Gartner 2017.

Az adatok a gazdaságfejlesztés éltető elemét jelentik: számos új termék és szolgáltatás alapját képezik, mivel a gazdaság valamennyi ágazatában növelik a termelékenységet és az erőforráshatékonyságot, továbbá személyre szabottabb termékeket és szolgáltatásokat, valamint jobb szakpolitikai döntéshozatalt és korszerűsített kormányzati szolgáltatásokat tesznek lehetővé. Alapvető erőforrást jelentenek az induló vállalkozások és a kis- és középvállalkozások (kkv-k) számára a termékek és szolgáltatások fejlesztése terén. Az adatok rendelkezésre állása elengedhetetlen a mesterségesintelligencia-rendszerek tanításához. A termékek és szolgáltatások a mintafelismerésről és a tudásgenerálásról gyors ütemben térnek át egyre kifinomultabb előrejelzési technikákra, és így jobb döntések születnek.

Az adatok az olyan nagy átalakító hatású gyakorlatok széles körű alkalmazását is elő fogják segíteni, mint a digitális ikrek használata a gyártás során.

> *Digitális ikrek létrehozása során fizikai termék, folyamat vagy rendszer virtuális mását hozzák létre. A másolat például adatelemzés alapján előre jelezheti, hogy egy gép mikor fog meghibásodni, ami megelőző karbantartás révén lehetővé teszi a termelékenység növelését.*

Ezenkívül a társadalmi, az éghajlattal és a környezettel kapcsolatos kihívások kezeléséhez, az egészségesebb, virágzóbb és fenntarthatóbb társadalmak létrehozásához is elengedhetetlen, hogy több adat álljon rendelkezésre és javuljon az adatok felhasználásának módja. Ez például hatékonyabb politikák kialakításához vezet az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek elérése érdekében. Ugyanakkor az IKT-ágazat jelenlegi környezeti lábnyoma a becslések szerint a világ teljes villamosenergia-felhasználásának 5–9 %-át és az összes kibocsátás több mint 2 %-át teszi ki, ami nagyrészt az adatközpontok működésének, a felhőszolgáltatások nyújtásának és az összekapcsoltságnak tudható be. Az „Európa digitális jövőjének megtervezése” című uniós digitális stratégia zöld átalakítási intézkedéseket javasol az IKT-ágazat számára.

Az EU számára minden lehetőség adott a jövő adatgazdaságában

Jelenleg a világ adatainak nagy részét néhány technológiai nagyvállalat birtokolja. Ez visszafoghatja az adatvezérelt vállalkozások megjelenését, növekedését és innovációját az EU-ban, ugyanakkor számos lehetőség adott. A jövő adatainak nagy része ipari és szakmai alkalmazásokból, közérdekű szakterületekről vagy a dolgok internetével kapcsolatos alkalmazásokból fog származni a mindennapi

életben, amely területeken az EU erős. Lehetőségeket teremt továbbá a technológiai változás is: új perspektívák nyílnak az európai vállalkozások számára például a peremhálózati felhő, a biztonság szempontjából kritikus alkalmazások digitális megoldásai, valamint a kvantuminformatika terén. Ezek a tendenciák rámutatnak, hogy a ma győztesei nem feltétlenül lesznek a holnap győztesei. Az adatgazdaságban azonban most dől el, hogy mi jelenti majd a következő évtizedek versenyképességének forrását. Az EU-nak ezért most kell cselekednie.

Az EU-nak megvan a lehetősége arra, hogy sikeres legyen az adatagilis gazdaságban. Rendelkezik a technológiával, a know-how-val és magasan képzett munkaerővel. Az olyan versenytársak azonban, mint Kína és az Egyesült Államok, már most gyors innovációt folytatnak, és az adathozzáféréssel és adatfelhasználással kapcsolatos elképzeléseiket az egész világra kivetítik. Az Egyesült Államokban az adattér megszervezése a magánszektorra van bízva, és jelentős koncentrációs hatás érvényesül. Kínában a kormányzati felügyelet mellett technológiai nagyvállalatok gyakorolnak erős ellenőrzést óriási mennyiségű adat felett, anélkül, hogy az egyének számára megfelelő biztosítékokat nyújtanának.

Annak érdekében, hogy felszabadítsuk az európai potenciált, meg kell találnunk az európai utat, egyensúlyt teremtve az adatok áramlása és széleskörű felhasználása, illetve a magánéletre, a védelemre, a biztonságra és az etikai kérdésekre vonatkozó magas szintű normák megőrzése között.

Milyen lépések történtek eddig?

A Bizottság 2014 óta már számos lépést tett. Az általános adatvédelmi rendelettel[3] az EU szilárd keretet hozott létre a digitális bizalom megteremtéséhez. Az általános adatvédelmi rendelet közelgő felülvizsgálata további hasznos elemekkel szolgálhat e tekintetben. Az adatgazdaság fejlődését előmozdító egyéb kezdeményezések közé tartozik a nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet[4], a kiberbiztonsági jogszabály[5], és a nyílt hozzáférésű adatokról szóló irányelv[6]. A Bizottság a kiberdiplomáciában is részt vesz: 13 ország tekintetében elismerést nyert, hogy biztosítják a személyes adatok megfelelő szintű védelmét.

[3] Az (EU) 2016/679 rendelet.

[4] Az (EU) 2018/1807 rendelet.

[5] Az (EU) 2019/881 rendelet.

[6] Az (EU) 2019/1024 irányelv.

Egyes területeken, például az autóiparban[7], a pénzforgalmi szolgáltatások[8], az intelligens fogyasztásmérés[9], a villamosenergia-hálózati adatok[10] vagy az intelligens közlekedési rendszerek[11] területén adathozzáférésre vonatkozó ágazatspecifikus jogszabályokat is elfogadtak az azonosított piaci hiányosságok kezelése érdekében. A digitális tartalomról szóló irányelv[12] hozzájárult az egyének jogainak erősítéséhez azáltal, hogy szerződéses jogokat vezetett be azokra az esetekre, amikor a fogyasztók a digitális szolgáltatók számára hozzáférést biztosítanak adataikhoz.

3. A jövőkép

A Bizottság jövőképe az európai értékekre, az alapvető jogokra és azon meggyőződésre épül, hogy gondolkodásunk és cselekedeteink középpontjában az embernek kell állnia. A Bizottság meggyőződése, hogy a jobb döntéshozatalhoz szükséges adatok felhasználásával erősíthetjük mind a vállalkozásokat, mind a közszférát az EU-ban. Annál is fontosabb megragadni az adatok által kínált lehetőséget a társadalmi és gazdasági előnyök érdekében, hogy az adatok – a legtöbb gazdasági erőforrással ellentétben – szinte költségmentesen reprodukálhatók, és egy személy vagy szervezet általi felhasználásuk nem akadályozza meg egy másik személy vagy szervezet általi egyidejű felhasználásukat. Ezt a potenciált fel kell használni az egyének szükségleteinek kielégítésére, és ezáltal értékteremtésre a társadalom és a gazdaság számára. E potenciál kiaknázásához javítani kell az adatokhoz való hozzáférést és azok felelősségteljes használatát.

Az EU-nak vonzó szakpolitikai környezetet kell teremtenie ahhoz, hogy 2030-ra az EU részesedése az adatgazdaságban (az Európában tárolt, feldolgozott és hasznosított adatok tekintetében) megfeleljen legalább az EU gazdasági súlyának, méghozzá nem kényszerből, hanem a saját döntésünk alapján. A cél egy egységes európai adattér – az adatok valódi egységes piacának – létrehozása, amely nyitott a világ minden tájáról származó adatok előtt, és ahol a személyes és a nem személyes adatok, többek között az érzékeny üzleti adatok is biztonságban vannak,

[7] Az 595/2009/EK rendelettel módosított 715/2007/EK rendelet.

[8] A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló (EU) 2015/2366 irányelv.

[9] A villamos energia esetében az (EU) 2019/944 irányelv, a gázmérők esetében a 2009/73/EK irányelv.

[10] Az (EU) 2017/1485 bizottsági rendelet, az (EU) 2015/703 bizottsági rendelet.

[11] A 2010/40/EU irányelv.

[12] Az (EU) 2019/770 irányelv.

és a vállalkozások is könnyen hozzáférnek a szinte végtelen mennyiségű, jó minőségű ipari adatokhoz, ami serkenti a növekedést és értéket teremt, miközben minimálisra csökkenti az emberi szén- és környezeti lábnyomot. Ennek olyan térnek kell lennie, ahol az uniós jog hatékonyan érvényesíthető, és ahol valamennyi adatvezérelt termék és szolgáltatás megfelel az uniós egységes piac vonatkozó normáinak. Az adatok rendelkezésre állásának biztosítása érdekében az EU-nak ötvöznie kell a célnak megfelelő jogszabályokat és irányítást a szabványokba, eszközökbe és infrastruktúrákba történő beruházásokkal, valamint az adatkezeléshez szükséges kompetenciákkal. Ilyen kedvező, az ösztönzőket és a kínálatot előmozdító feltételek mellett több adat kerülhet tárolásra és feldolgozásra az EU-ban.

Az európai adattér képessé fogja tenni az európai vállalkozásokat arra, hogy éljenek az egységes piac mérete adta lehetőségekkel. A közös európai szabályoknak és a hatékony végrehajtási mechanizmusoknak biztosítaniuk kell, hogy:

- az adatok az EU-n belül és ágazatok között is áramolhassanak;
- az európai szabályok és értékek maradéktalanul érvényesüljenek, különösen a személyes adatok védelme, a fogyasztóvédelem és a versenyjog terén;
- az adatokhoz való hozzáférésre és azok felhasználására vonatkozó szabályok kiegyensúlyozottak, gyakorlatiasak és egyértelműek legyenek, továbbá működjenek világos és megbízható adatkormányzási mechanizmusok; a nemzetközi adatáramlások tekintetében pedig érvényesüljön egy nyitott, ugyanakkor határozott, európai értékeken alapuló megközelítés.

Az adatokhoz való hozzáférést lehetővé tevő, itt felsorolt lépéseket ki kell egészíteni az adatagilis gazdaságra vonatkozó átfogóbb ipari stratégiával. Az adattereknek elő kell segíteniük egy olyan (vállalkozásokból, a civil társadalom szereplőiből és egyénekből álló) ökoszisztémát, amely hozzáférhetőbbé váló adatokon alapuló új termékeket és szolgáltatásokat hoz létre. A közpolitika növelheti az adatokra épülő termékek és szolgáltatások iránti keresletet, egyrészt azáltal, hogy növeli a közszféra saját képességét arra, hogy adatokat használjon fel a döntéshozatalhoz és a közszolgáltatásokhoz, másrészt azáltal, hogy naprakésszé teszi a szabályozást és az ágazati politikákat annak érdekében, hogy azok tükrözzék az adatok által kínált lehetőségeket, és biztosítsák, hogy a szabályozás és a szakpolitika ne gátolja az adatok produktív felhasználását.

Az európai adattér működése attól függ, hogy az EU képes-e beruházni az új generációs technológiákba és infrastruktúrákba, valamint az olyan digitális kompetenciákba, mint az adatműveltség. Ez pedig növelni fogja Európa technológiai

szuverenitását az adatgazdaság kulcsfontosságú alaptechnológiái és infrastruktúrái terén. Az infrastruktúráknak támogatniuk kell az óriási méretű adathalmazok elemzését és a gépi tanulást lehetővé tevő európai adatállományok létrehozását, az adatvédelmi jogszabályoknak és a versenyjognak megfelelő módon, ami kedvez az adatvezérelt ökoszisztémák kialakulásának. Ezek az állományok központosított vagy osztott módon szervezhetők[13]. Az adatokat szolgáltató szervezetek viszonzásul jobb hozzáférést kapnának más adatszolgáltatók adataihoz, az adatállományból származó elemzési eredményekhez, vagy például prediktív karbantartási szolgáltatásokban vagy licencdíjakban részesülnének.

Bár az adatok alapvető fontosságúak a gazdaság és a társadalom valamennyi ágazata számára, mindegyik területnek megvannak a maga sajátosságai, és nem minden ágazat fejlődik azonos ütemben. Ezért az európai adattér kialakítására irányuló ágazatközi intézkedéseket ágazati adatterek kialakításának kell kísérnie olyan stratégiai területeken, mint a gyártás, a mezőgazdaság, az egészségügy és a mobilitás.

4. A problémák

Az EU-t számos probléma hátráltatja abban, hogy kiaknázza az adatgazdaság által kínált lehetőségeket.

Az uniós tagállamok összességére vonatkozó egységes szabályozás hiánya nagy kockázatot jelent a közös európai adattér jövőképe és a valódi egységes adatpiac további fejlődése szempontjából. Számos tagállam kezdte meg jogi keretének kiigazítását, például a magánkézben lévő adatok kormányzati hatóságok általi felhasználása[14], a tudományos kutatási célú adatfeldolgozás[15] vagy a versenyjog kiigazítása[16]

[13] Az utóbbi esetben az adatok nem kerülnek át egy központi helyre, hogy azokat más adateszközökkel együtt elemezzék. Az elemzési eszközök jönnek az adatokhoz, nem pedig fordítva. Ez megkönnyíti az adatok biztonságának megőrzését és annak ellenőrzését, hogy ki milyen célból fér hozzá az adatokhoz.

[14] Például a digitális köztársaságról szóló 2016. október 7-i 2016-1321. sz. francia törvény (loi pour une République numérique), amely lehetővé teszi az állami szektor számára bizonyos közérdekű (magánszektorbeli) adatokhoz való hozzáférést, vagy a finn erdészeti törvény, amely arra kötelezi az erdőtulajdonosokat, hogy megosszák az erdőgazdálkodással kapcsolatos információkat a közszférával.

[15] Például az egészségügyi és szociális adatok másodlagos felhasználásáról szóló finn törvény, amely adatengedélyezési hatóságot hoz létre.

[16] Németországban például jelenleg is folynak a megbeszélések a versenyszabályok átalakításáról az adatgazdaságra való jobb felkészülés érdekében. Lásd még a Bizottság számára készített, „Versenypolitika a digitális korszakban” című jelentést.

tekintetében. Más tagállamok csak most kezdik feltárni, hogyan lehet kezelni a szóban forgó kérdéseket. Ezek a különbségek rámutatnak a közös fellépés fontosságára a belső piac méretének növelése érdekében. Közös előrelépésre van szükség a következő kérdésekben:

Az adatok rendelkezésre állása: Az adatok értéke a felhasználásukban és további felhasználásukban rejlik. Jelenleg nem áll rendelkezésre elegendő adat az innovatív – ideértve a mesterséges intelligencia fejlesztéséhez történő – további felhasználásról. A kérdések csoportosíthatók aszerint, hogy ki az adatbirtokos és ki az adatfelhasználó, de függhetnek az érintett adatok jellegétől is (pl. személyes adatok, nem személyes adatok vagy a kettőt ötvöző vegyes adatkészletek[17]). Számos kérdés az adatok közjó érdekében történő rendelkezésre állásával kapcsolatos.

> ***Közjót szolgáló adatok:*** *Az adatokat a társadalom hozza létre, és segíthetnek a vészhelyzetek, például az árvizek és az erdőtüzek elleni küzdelemben, az emberek hosszabb és egészségesebb életének biztosításában, a közszolgáltatások színvonalának emelésében, a környezetkárosodás és az éghajlatváltozás kezelésében, valamint – amennyiben ez szükséges és arányos – a bűnözés elleni küzdelem hatékonyságának fokozásában. A közszektor által generált adatoknak és létrehozott értéknek elérhetőnek kell lenniük a közjót szolgáló célokra, ehhez pedig – többek között preferenciális hozzáférés révén – biztosítani kell, hogy ezeket az adatokat felhasználhassák kutatók, más közintézmények, kkv-k vagy induló vállalkozások is. A magánszektorból származó adatok is jelentős mértékben hozzájárulhatnak a közjavakhoz. Az összesített és anonimizált közösségimédia-adatok használata például járvány esetén hatékonyan kiegészítheti a háziorvosok jelentéseit.*

- *A közszféra információinak vállalkozások általi felhasználása (kormányzatok és vállalkozások közötti – G2B – adatmegosztás).* A kormány birtokában lévő információk elérhetővé tétele régóta létező uniós szakpolitikai törekvés[18]. Ezeket az adatokat közpénzekből állították elő, ezért a társadalom javát kell szolgálniuk. A nyílt hozzáférésű adatokról szóló, nemrégiben felül-

[17] A jogbiztonság növelése érdekében az Európai Bizottság 2019 májusában gyakorlati iránymutatást adott ki a vállalkozások számára a vegyes adatkészletek kezelésére vonatkozóan. COM(2019)250 https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/practical-guidance-businesses-how-process-mixed-datasets

[18] A közszféra információinak további felhasználásáról szóló 2003/98/EK irányelv elfogadása óta.

vizsgált irányelv[19] és más ágazatspecifikus jogszabályok biztosítják, hogy a közszféra az általa előállított adatok közül többet könnyen hozzáférhetővé tegyen[20], különösen a kkv-k számára, de a független közpolitikai értékelések keretében a civil társadalom és a tudományos közösség számára is. A kormányok azonban ennél többet is tehetnek. A nagy értékű adatkészletek gyakran nem azonos feltételek mellett állnak rendelkezésre az EU-ban, ami hátráltatja az adatok kkv-k általi felhasználását, mivel ez a tagoltság a kkv-k számára vállalhatatlan költségeket eredményez. Ugyanakkor a nyilvános adatbázisokban található érzékeny adatok (pl. egészségügyi adatok) gyakran nem állnak rendelkezésre kutatási célokra olyan kapacitások vagy mechanizmusok hiányában, amelyek lehetővé tennék a személyes adatok védelmére vonatkozó szabályoknak megfelelő módon végzett konkrét kutatási tevékenységeket.

- *A magánkézben lévő adatok megosztása más vállalatokkal és felhasználása más vállalatok által (vállalkozások közötti – B2B – adatmegosztás).* A benne rejlő gazdasági potenciál ellenére a vállalkozások közötti adatmegosztás nem valósult meg kellő mértékben. Ennek oka a gazdasági ösztönzők hiánya (többek között a versenyelőny elvesztésétől való félelem), a gazdasági szereplők közötti bizalom hiánya a tekintetben, hogy az adatokat a szerződéses megállapodások szerint fogják felhasználni, továbbá a tárgyalási pozíciók kiegyensúlyozatlansága, az attól való félelem, hogy harmadik felek visszaélnek az adatokkal, valamint az azzal kapcsolatos jogi egyértelműség hiánya, hogy ki mit tehet az adatokkal (például a közösen létrehozott adatok, különösen a dolgok internete esetében).
  - *A magánkézben lévő adatok kormányzati hatóságok általi felhasználása (vállalkozások és kormányzatok közötti – B2G – adatmegosztás).* Jelenleg nem áll rendelkezésre elegendő magánszektorbeli adat a közszektor számára a tényeken alapuló szakpolitikai döntéshozatal[21] és közszolgáltatások – például a mo-

[19] A 2013/37/EU irányelvvel módosított 2003/98/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló (EU) 2019/1024 irányelv.

[20] A nyílt hozzáférésű adatok európai portálja EU-szerte számos olyan vállalat példáit tartalmazza, amelyek profitáltak a nyílt hozzáférésű adatokból, és amelyek közül néhány nem is létezne a hozzáférhető adatok nélkül. https://www.europeandataportal.eu/en/using-data/use-cases

[21] Például olyan új területeken, mint a platformmunka.

bilitástervezés vagy a hivatalos statisztikák hatókörének és időszerűsége[22] – javításához, így azok nem kaphatnak fontos szerepet az új társadalmi fejlemények összefüggésében sem. A Bizottság által létrehozott szakértői csoport ajánlásai[23] között szerepel a B2G-adatmegosztásra szolgáló nemzeti struktúrák létrehozása, az adatmegosztási kultúra kialakítását célzó megfelelő ösztönzők kidolgozása, valamint a magánkézben lévő adatok közérdekből történő további felhasználásának szabályozására szolgáló uniós szabályozási keret lehetőségeinek feltérképezésére irányuló javaslat.

- Ugyanilyen fontos *az adatok hatóságok közötti megosztása* is. Jelentős mértékben hozzájárulhat a szakpolitikai döntéshozatal és a közszolgáltatások javításához, ugyanakkor csökkentheti az egységes piacon működő vállalatok adminisztratív terheit is („az egyszeri adatszolgáltatás elve").

A piaci erő kiegyensúlyozatlansága: A felhőszolgáltatások nyújtása és az adatinfrastruktúrák magas koncentrációja mellett az adatokhoz való hozzáférés és azok felhasználása terén is tapasztalhatók piaci egyensúlyhiányok, többek között a kkv-k adatokhoz való hozzáférése tekintetében. Jól illusztrálja a helyzetet a nagy online platformok esete, ahol kevés szereplő halmozhat fel nagy mennyiségű adatot, fontos információkat összegyűjtve a birtokukban lévő adatok bőségéből és sokféleségéből, ami versenyelőnyt jelent. Ez viszont bizonyos esetekben hátráltathatja a piacokra való bejutást, nem csupán az ilyen platformszolgáltatások piacaira, hanem a platform által kiszolgált áruk és szolgáltatások különböző kapcsolt piacaira is, különösen, ha a platform maga is aktív az ilyen kapcsolt piacokon. Az „adatelőnyből" eredő magas fokú piaci erő lehetővé teheti a nagy szereplők számára, hogy ők állapítsák meg a platform szabályait, és ezáltal egyoldalúan szabjanak feltételeket az adatokhoz való hozzáférésre és azok felhasználására vonatkozóan, sőt, lehetővé teheti az ilyen „erőfölény" kihasználását az új szolgáltatások kifejlesztése és új piacok felé való terjeszkedés során. Egyensúlyhiányok más helyzetekben is felmerülhetnek, például az ipari és fogyasztói eszközökkel közösen előállított IoT-adatokhoz való hozzáférés tekintetében.

Az adatok interoperabilitása és minősége: Az adatok interoperabilitása és minősége, valamint szerkezete, hitelessége és integritása kulcsfontosságú az adat-

[22] A B2G-vel kapcsolatos munka nem terjed ki az adatok bűnüldözési célú felhasználására. Az e területen hozott intézkedéseknek meg kell felelniük az adatvédelemre és a magánélet védelmére vonatkozó jogszabályoknak.

[23] Lásd itt: https://ec.europa.eu/digital-single-market/news-redirect/666643

érték hasznosítása szempontjából, különösen a mesterséges intelligencia alkalmazásával összefüggésben. Az adat-előállítók és -felhasználók jelentős interoperabilitási problémákat azonosítottak, amelyek gátolják a különböző forrásokból származó adatok kombinálását az ágazatokon belül, az ágazatok között pedig még inkább. Az IKT-szabványosítás gördülőterve[24] és (a közszolgáltatások tekintetében) a megerősített európai interoperabilitási keret[25] révén ösztönözni kell a különböző forrásokból származó adatok ágazatokon és vertikális piacokon átívelő, koherens és interoperábilis módon történő gyűjtésére és feldolgozására szolgáló szabványos és közös kompatibilis formátumok és protokollok alkalmazását.

Adatkormányzás: Felmerült az igény az adatfelhasználás irányításának a társadalomban és a gazdaságban történő további megerősítésére[26]. Ahhoz, hogy ezek az adatterek működőképessé váljanak, olyan (állami és magán) szervezeti megközelítésekre és struktúrákra van szükség, amelyek a meglévő jogi keret alapján lehetővé teszik az adatvezérelt innovációt.

Adatinfrastruktúrák és -technológiák: Az európai gazdaság digitális átalakulása a biztonságos, energiatakarékos, megfizethető és jó minőségű, adatközpontokban és pereminformatikai megoldásokon keresztül, például a felhőinfrastruktúrák és szolgáltatások által kínált adatfeldolgozási kapacitások rendelkezésre állásától és elterjedésétől függ. Ebből a szempontból az EU-nak csökkentenie kell technológiai függőségét az adatgazdaság középpontjában álló ezen stratégiai infrastruktúrák tekintetében.

Ma azonban még problémák vannak mind a kínálati, mind a keresleti oldalon.

A kínálati oldalon:

- Az uniós székhelyű számításifelhő-szolgáltatóknak csak kis részesedésük van a felhőszolgáltatások piacán, ami Európát nagymértékben függővé teszi a külső szolgáltatóktól, kiszolgáltatottá teszi a külső fenyegetéseknek és csökkenti az európai digitális ipar beruházási potenciálját az adatfeldolgozási piacon.
- Az EU-ban működő szolgáltatókra harmadik országok jogszabályai is vonatkozhatnak, ami azzal a kockázattal jár, hogy az uniós polgárok és

[24] https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/rolling-plan-ict-standardisation

[25] https://ec.europa.eu/isa2/eif_en. lásd: COM(2017)134 final.

[26] Pl. a Bizottság által a „közös európai adatterek" fogalmáról a közelmúltban szervezett munkaértekezlet-sorozatban; https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/report-european-commissions-workshops-common-european-data-spaces

vállalkozások adataihoz olyan harmadik országbeli joghatóságok férnek hozzá, amelyek nincsenek összhangban az EU adatvédelmi keretével. Különösen a kiberbiztonsággal és a nemzeti hírszerzéssel kapcsolatos számos kínai jogszabály kapcsán merültek fel aggályok.

- Míg harmadik országok jogszabályai, mint például az Egyesült Államok CLOUD törvénye olyan közpolitikai érveken alapulnak, mint a bűnüldöző szervek nyomozati célú hozzáférése az adatokhoz, a külföldi joghatóságok jogszabályainak alkalmazása jogos aggályokat vet fel az európai vállalkozások, polgárok és hatóságok részéről a jogbizonytalanság és az alkalmazandó uniós jognak, például az adatvédelmi szabályoknak való megfelelés tekintetében. Az EU a kölcsönösen előnyös nemzetközi együttműködés révén igyekszik enyhíteni ezeket az aggodalmakat. Ennek egyik eszköze például az elektronikus bizonyítékokhoz való határokon átnyúló hozzáférés megkönnyítését, a kollízió kockázatának csökkentését és az uniós polgárok és vállalkozások adataira vonatkozó egyértelmű biztosítékok létrehozását célzó, javasolt EU–USA megállapodás. Az EU multilaterális szinten, többek között az Európa Tanács keretében is azon dolgozik, hogy az alapvető és eljárási jogok magas szintű védelmén alapuló közös szabályokat dolgozzon ki az elektronikus bizonyítékokhoz való hozzáférésre vonatkozóan.

- Bizonytalan, hogy a nem uniós felhőszolgáltatások megfelelnek-e a fontos uniós szabályoknak és normáknak, például az adatvédelem tekintetében.
- A mikrovállalkozásokat és a kkv-kat gazdasági hátrány éri a szerződésekkel kapcsolatos problémák, például meg nem felelés vagy a tisztességtelen szerződési feltételek miatt[27].

A keresleti oldalon:

- Európában alacsony a felhőszolgáltatások elterjedtsége (4-ből 1 vállalat, kkv-k esetében csak 5-ből 1 vállalkozás[28]). A felhőszolgáltatások elterjedtségében jelentős eltérések vannak a tagállamok között (a felhőszolgáltatásokat használó vállalkozások aránya 10 % alatti szinttől 65 %-ig terjed).

[27] Tanulmány a tisztességtelen és kiegyensúlyozatlan számításifelhő-szerződési feltételek által a kkv-k számára okozott gazdasági károkról.

[28] https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Cloud_computing_-_statistics_on_the_use_by_enterprises

- Az európai közszférában különösen alacsony a felhőszolgáltatások igénybevételének mértéke. Ez a digitális közszolgáltatások alacsonyabb hatékonyságához vezethet, nemcsak azért, mert a számítási felhő alkalmazása egyértelműen csökkentheti az informatikai költségeket, hanem azért is, mert a kormányoknak szükségük van a számítási felhő méretezhetőségére az olyan technológiák alkalmazása érdekében, mint a mesterséges intelligencia.
- A kisebb, gyakran európai, innovatív számításifelhő-szolgáltatók piaci láthatósága sokszor nem elégséges.
- Az európai vállalkozások gyakran szembesülnek problémákkal a többfelhős interoperabilitás, különösen az adathordozhatóság terén.

Az egyének felhatalmazása jogaik gyakorlására: Az általános adatvédelmi rendelet által biztosított magas szintű védelem értékét mindenki elismeri. Ugyanakkor hátrányt jelent az olyan technikai eszközök és szabványok hiánya, amelyek egyszerűvé és kevésbé megterhelővé teszik jogaik gyakorlását. A Bizottság és a tagállamok kormányai számára készített jelentések[29] elismerik, hogy az általános adatvédelmi rendelet 20. cikke újszerű adatáramlást tesz lehetővé és ösztönzi a versenyt, ami nem korlátozódik az EU-ra[30]. Ez a jog azonban – az adatok digitális ökoszisztémákban való további felhasználása helyett csak a szolgáltatóváltást lehetővé tevő kialakításából adódóan – gyakorlati korlátokba ütközik.

Mivel az IoT-eszközöket és digitális szolgáltatásokat használó fogyasztók egyre nagyobb mennyiségű adatot állítanak elő, előfordulhat, hogy a fogyasztók hátrányos megkülönböztetés, tisztességtelen gyakorlatok és technológiai bezáródás kockázatával szembesülnek. A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv adatokhoz való hozzáférésre és azok további felhasználására vonatkozó rendelkezései mögött a fogyasztóvédelmi és az innováció erősítésével kapcsolatos megfontolások húzódnak meg.

Erre válaszul fogalmazódtak meg olyan igények, hogy legyen az egyénnek olyan eszközei és módszerei, amelyek segítségével egy alacsonyabb szinten maga hozhat döntést arról, hogy mi történjen az adataival (lásd pl. a MyData mozgalmat

[29] Lásd pl. Cremer/deMontjoye/Schweitzer, Versenypolitika a digitális korban; Furman, A digitális verseny felszabadítása, jelentés az Egyesült Királyság kormányának; Német Adatetikai Bizottság (Datenethikkommission).

[30] Lásd az új fogyasztói adatjog mint hordozhatósági jog Ausztráliában való bevezetéséről: https://www.accc.gov.au/focus-areas/consumer-data-right-cdr-0 és a szingapúri konzultációról:

és hasonló kezdeményezéseket)[31]. Ez jelentős előnyöket ígér az egyén számára, többek között egészsége és jólléte, személyes pénzügyei, kisebb környezeti lábnyoma, a köz- és magánszolgáltatásokhoz való bonyodalommentes hozzáférése, valamint a személyes adatai feletti nagyobb felügyelet és átláthatóság tekintetében. Ezek az eszközök és módszerek magukban foglalják a hozzájárulás-kezelési eszközöket, a személyes információk kezelésére szolgáló alkalmazásokat, többek között a blokkláncra épülő, teljesen decentralizált megoldásokat, valamint a személyesadat-szövetkezeteket vagy bizalmi személyesadat-kezelőket, mint a személyesadat-gazdaság újszerű, semleges közvetítőit[32]. A szóban forgó eszközök jelenleg még gyerekcipőben járnak, de jelentős potenciállal rendelkeznek, és támogató környezetet igényelnek.

Készségek és adatműveltség: Jelenleg az óriási méretű adathalmazok és az elemzések területén a legnagyobb a kritikus szakemberhiány. 2017-ben a 27 tagú EU-ban körülbelül 496 000 betöltetlen álláshely volt a big data technológia és az adatelemzés területén[33]. Emellett az általános adatműveltség viszonylag csekély a munkavállalók és a lakosság körében, és hiányosságok mutatkoznak a részvétel tekintetében is (például az idősek részéről). Ha ezt nem orvosoljuk, az adatszakértők alacsony létszáma és az adatműveltség hiánya hatással lesz az EU azon képességére, hogy megbirkózzon az adatgazdaság és -társadalom kihívásaival.

Kiberbiztonság: A kiberbiztonság területén az EU már kidolgozott egy átfogó keretet, hogy támogassa a tagállamokat, a vállalkozásokat és a polgárokat a kiberbiztonsági fenyegetések és támadások kezelésében, és folytatni fogja az adatainak és az azokra épülő szolgáltatásoknak a védelmét szolgáló mechanizmusok fejlesztését és javítását. Az adatokra épülő termékek és szolgáltatások biztonságos és széles körű használata függ a legmagasabb szintű kiberbiztonsági standardoktól is. Az uniós kiberbiztonsági tanúsítási keret és az Európai Uniós Kiberbiztonsági Ügynökség (ENISA)[34] várhatóan fontos szerepet fog játszani ebben a törekvésben.

Az új adatparadigma azonban, mely szerint kevesebb adatot tárolnak az adatközpontokban, és több adat áramlik átfogó módon a felhasználóhoz közelebb lévő

---

[31] https://mydata.org/; https://www.decodeproject.eu/; https://solid.mit.edu/, https://radicalxchange.org/

[32] Lásd a német Datenethikkommission jelentését, 133. o. és a bizottsági szolgálati munkadokumentumot, 8. o.

[33] IDC 2019.

[34] Az (EU) 2019/881 rendelet (európai kiberbiztonsági jogszabály).

pereminformatikai megoldásokon keresztül, újabb kihívásokat jelent a kiberbiztonság szempontjából. Az adatcsere során alapvető fontosságú az adatbiztonság megőrzése. A hozzáférés-ellenőrzés (azaz az adatok biztonsági attribútumainak kezelése és tiszteletben tartása) adatértékláncokon keresztüli folyamatosságának biztosítása kulcsfontosságú, de nehezen teljesíthető előfeltétele lesz az adatmegosztás előmozdításának és az európai adat-ökoszisztémák különböző szereplői közötti bizalom kialakításának.

Az új decentralizált digitális technológiák, például a ***blokklánc*** *további lehetőséget kínálnak mind az egyének, mind a vállalatok számára, hogy az adatáramlást és -felhasználást egyéni szabad választás és önrendelkezés alapján kezeljék. Ezek a technológiák valós idejű dinamikus adathordozhatóságot tesznek lehetővé az egyének és a vállalatok számára, különböző kompenzációs modellek mellett.*

5. A stratégia

Ez az európai adatstratégia az adatok valódi egységes piacára vonatkozó elképzelés megvalósítását szolgálja, és az elmúlt néhány évben elért eredményekre építve, szakpolitikai intézkedések és finanszírozás révén kezeli az azonosított problémákat.

Az egyes új jogalkotási intézkedések kidolgozására és értékelésére a minőségi jogalkotás elveivel teljes összhangban kerül sor.

Az intézkedések négy pilléren alapulnak:

A. Az adatokhoz való hozzáférésre és az adatok felhasználására vonatkozó ágazatközi irányítási keret

Az adatokhoz való hozzáférésre és az adatok felhasználására vonatkozó ágazatközi (vagy horizontális) intézkedésekkel létre kell hozni az adatagilis gazdaság szükséges átfogó keretét, elkerülve ezáltal az ágazatok és tagállamok nem egységes fellépései révén okozott károkat. Ezeknek az intézkedéseknek mindazonáltal figyelembe kell venniük az egyes ágazatok és a tagállamok sajátosságait.

A Bizottság szabályozási megközelítése szerint olyan kereteket kell létrehozni, amelyek alakítják a hátteret, és élénk, dinamikus, lendületes ökoszisztémák kifejlődését teszik lehetővé. Mivel nehéz teljes mértékben átlátni az adatagilis gazdaságra való átállás valamennyi elemét, a Bizottság szándékosan tartózkodik a túlzottan

részletes, keménykezű előzetes szabályozástól, és a kormányzás olyan agilis megközelítését részesíti előnyben, amely támogatja a kísérletezést (például a szabályozási kötöttségek nélküli tesztelést), az iteratív folyamatokat és a differenciálást.

Ezzel az első elvvel összhangban a jövőkép megvalósításának első prioritása **a közös európai adatterek irányítását lehetővé tevő jogi keret** létrehozása **(2020 4. negyedéve)**. Az ilyen irányítási struktúráknak támogatniuk kell az arra vonatkozó döntéseket, hogy mely adatok milyen helyzetekben használhatók fel, elő kell segíteniük az adatok határokon átnyúló felhasználását, és elsőbbséget kell biztosítaniuk az interoperabilitási követelményeknek és szabványoknak az ágazatokon belül és azok között, ugyanakkor figyelembe kell venniük, hogy az ágazati követelményeket az ágazati hatóságoknak kell meghatározniuk. A keret a tagállamokban és európai szinten megerősíti azokat a struktúrákat, amelyek az adatok innovatív üzleti ötletekhez való felhasználásának megkönnyítéséhez szükségesek mind ágazat- vagy szakterületspecifikus szinten, mind pedig ágazatközi szempontból. A keret építeni fog egy vagy több, az alábbi kérdések kezelése céljából a tagállamokban és az egyes ágazatokban a közelmúltban indított kezdeményezésre[35]:

- Megerősíteni az európai szintű és tagállami irányítási mechanizmusokat az ágazatközi adatfelhasználás és a közös ágazati adatterekben történő adatfelhasználás tekintetében, bevonva egyaránt a magán- és a közszféra szereplőit. Ez magában foglalhatná a szabványosítási tevékenységek prioritási sorrendjének megállapítására szolgáló mechanizmust[36], valamint az ágazatok közötti és adott esetben az azokon belüli adatinteroperabilitás (azaz technikai szintű felhasználhatóság[37]) előmozdítása érdekében az adatkészletek, az adatobjektumok és azonosítók harmonizáltabb leírásának és áttekintésének kidolgozását[38]. Mindez az adatok megbízhatóságára, fellelhetőségére, hozzáférhetőségére, interoperabilitására és további felhasználható-

[35] A finn egészségügyi és szociális adatengedélyező hatóság (https://www.findata.fi/en/), a francia egészségügyi adatközpont (https://www.health-data-hub.fr/), a német kutatásiadat-központ (https://www.forschungsdatenzentrum.de/en).

[36] Az elképzelés nem egy olyan testület létrehozására vonatkozik, amely új szabványokat dolgoz ki, hanem a meglévő és a jövőbeli szabványok rangsorolásának lehetővé tételére.

[37] Lásd még a FAIR-adatokra vonatkozó elveket: https://www.force11.org/group/fairgroup/fairprinciples

[38] Például az e-kormányzatról szóló 2017. évi tallinni miniszteri nyilatkozat felszólítja a kormányokat, hogy „fokozzák a kulcsfontosságú alapnyilvántartásokban szereplő adatok fellelhetőségét, minőségét és technikai hozzáférhetőségét."

ságára (FAIR) vonatkozó elvekkel összhangban, valamint az ágazatspecifikus hatóságok fejlesztéseinek és döntéseinek figyelembevételével valósítható meg.

- Megkönnyíteni az arra vonatkozó döntéseket, hogy mely adatokat, ki és hogyan használhatja fel tudományos kutatási célokra, az általános adatvédelmi rendeletnek megfelelő módon. Különösen fontos ez az olyan, köztulajdonban lévő adatbázisok esetében, amelyek a nyílt hozzáférésű adatokról szóló irányelv hatálya alá nem tartozó érzékeny adatokat tartalmaznak.
- Az általános adatvédelmi rendelettel összhangban megkönnyíteni az egyének számára, hogy – amennyiben úgy kívánják – engedélyezzék az általuk előállított adatok közhasznú felhasználását („adataltruizmus").

Másodszor, a Bizottság azon fog munkálkodni, hogy minél több jó minőségű, közszférából származó adat álljon rendelkezésre további felhasználás céljából, különös tekintettel a kkv-k számára ezáltal megnyíló lehetőségekre. Annak érdekében, hogy a közszféra kulcsfontosságú referenciaadatkészletei innovációs célból elérhetővé váljanak, a nyílt hozzáférésű adatokról szóló irányelv alapján meg kell kezdeni **a nagy értékű adatkészletekről szóló végrehajtási jogi aktus (2021 1. negyedéve)** elfogadására vonatkozó eljárást, hogy ezek az adatkészletek az EU egész területén ingyenesen, géppel olvasható formátumban és szabványosított alkalmazásprogramozási felületek (API-k) révén elérhetővé váljanak. A Bizottság meg fogja vizsgálni, hogy milyen mechanizmusok által vehetők figyelembe a kkv-k sajátos igényei. Emellett segíteni fogja a tagállamokat abban, hogy 2021. július 17. előtt biztosítsák a nyílt hozzáférésű adatokról szóló irányelv új szabályainak ambiciózus átültetését.

Harmadszor, a Bizottság meg fogja vizsgálni, hogy szükség van-e jogalkotási fellépésre az adatagilis gazdaság szereplői közötti kapcsolatokat érintő kérdésekben annak érdekében, hogy ösztönzőket biztosítson az ágazatok közötti horizontális adatmegosztáshoz (a függelékben leírt, ágazatokon belüli adatmegosztás kiegészítésére). Az alábbi kérdések közül egyet vagy többet elő lehetne terjeszteni egy adatmegosztási jogszabályban (2021):

- A vállalkozások és a kormányzat közötti, közérdeket szolgáló adatmegosztás előmozdítása, a vállalkozások és a kormányzat közötti adatmegosztással foglalkozó szakértői csoport jelentésében foglalt ajánlások figyelembevételével.

- A vállalkozások közötti (B2B) adatmegosztás támogatása, különösen a közösen előállított adatok (például ipari környezetben keletkező IoT-adatok) használati jogaival kapcsolatos, jellemzően magánszerződésekben rendezett kérdések kezelése. A Bizottság továbbá megpróbálja azonosítani és kezelni az adatmegosztás útjában álló indokolatlan akadályokat, és tisztázni az adatok felelősségteljes felhasználására vonatkozó szabályokat (pl. jogi felelősség). Az általános alapelv az önkéntes adatmegosztás elősegítése kell, hogy legyen.
- Amennyiben különleges körülmények ezt indokolttá teszik[39], az adatokhoz való hozzáférés tisztességes, átlátható, észszerű, arányos és/vagy megkülönböztetéstől mentes feltételek mellett kötelezővé tehető[40].
- A szellemitulajdon-jogok keretének értékelése az adatokhoz való hozzáférés és az adatok felhasználásának további elősegítése érdekében (beleértve az adatbázisokról szóló irányelv[41] esetleges felülvizsgálatát és az üzleti titok védelméről szóló irányelv[42] mint támogató keret alkalmazásának lehetséges pontosítását).

A Bizottság továbbá értékelni fogja, hogy milyen intézkedésekre van szükség az adatelemzéshez és a gépi tanuláshoz szükséges adathalmazok létrehozásához.

A Bizottság a horizontális együttműködési iránymutatás aktualizálása révén további iránymutatást fog nyújtani az érdekelt felek számára az adatmegosztási és -összevonási megállapodások uniós versenyjoggal való összeegyeztethetőségéről[43]. A Bizottság készen áll arra is, hogy szükség esetén további egyedi, projektekkel kapcsolatos iránymutatást nyújtson az uniós versenyszabályokkal való összeegyeztethetőségről. Az összefonódások ellenőrzésére vonatkozó hatáskörével élve,

---

[39] Az adatokhoz való hozzáférés joga csak ágazatspecifikus lehet, és csak akkor adható meg, ha ebben az ágazatban olyan piaci hiányosság állapítható meg vagy látható előre, amelyet a versenyjog nem tud megoldani. Az adatokhoz való hozzáférési jog hatályának figyelembe kell vennie az adatbirtokos jogos érdekeit, és tiszteletben kell tartania a jogi keretet.

[40] Ezen elv változatai különösen a 715/2007/EK rendelet értelmében hozzáférhetővé teendő bizonyos gépjárműjavítási és -karbantartási információk, valamint az 1907/2006/EK (REACH) rendelet szerint a vegyi anyagokkal kapcsolatban gerinces állatokon végzett kísérletek tekintetében alkalmazandók.

[41] A 96/9/EK irányelv.

[42] Az (EU) 2016/943 irányelv.

[43] 2011/C 11/01.

a Bizottság alaposan meg fogja vizsgálni az adatok felvásárlások révén történő nagy mértékű felhalmozásának a versenyre gyakorolt lehetséges hatásait, valamint azt, hogy az adathozzáférésre vagy az adatmegosztásra vonatkozó rendelkezések mennyire lehetnek hasznosak az esetleges aggályok kezelése szempontjából.

Az állami támogatásokról szóló több iránymutatás folyamatban lévő felülvizsgálata során a Bizottság meg fogja vizsgálni, hogy milyen kapcsolat áll fenn a vállalkozásoknak (pl. a digitális átalakuláshoz) nyújtott állami támogatások és versenytorzulásoknak a kedvezményezettekre vonatkozó adatmegosztási követelmények révén történő minimalizálása között.

A felhőszolgáltató-váltásra vonatkozó jelenlegi önszabályozási megközelítés[44] felülvizsgálata további intézkedésekhez vezethet, a piaci szereplők által elért haladástól függően.

A Bizottság az adatokkal kapcsolatos joghatósági kérdéseket is meg fogja vizsgálni. Ezek a kérdések bizonytalanságot teremtenek a vállalkozások körében, amelyeknek adott esetben egymásnak ellentmondó szabályoknak kell megfelelniük. Európának nem szabad megalkudnia alapelveit illetően: minden olyan vállalkozásnak, amely az adatagilis gazdasággal kapcsolatos árukat értékesít vagy szolgáltatásokat nyújt az EU-ban, tiszteletben kell tartania az uniós jogszabályokat, és ezt nem veszélyeztethetik az EU-n kívüli joghatósági követelések.

A Bizottság számba veszi azon intézkedéseket, amelyek megkönnyítik az adatok termékekben és szolgáltatásokban való felhasználását, és növelik az adatokra épülő szolgáltatások iránti keresletet. Az ágazatok áttekintése során be kell azonosítani az adatok és az adatokra épülő termékek és szolgáltatások felhasználásának szabályozási és nem szabályozási akadályait. Az adatok fokozott rendelkezésre állásának és szabványosításának elő kell segítenie a valós idejű és a határokon átnyúló megfelelést is, ami az adminisztratív terhek és az egységes piacot hátráltató akadályok csökkenéséhez vezet. A kormányok emellett az adatelemzések és az automatizált szolgáltatások közszolgáltatásokban és döntéshozatalban való fokozott használata révén is ösztönözhetik a keresletet.

Az onlineplatform-gazdasági megfigyelőközpont folyamatosan elemzi a technológiai nagyvállalatok hatalmas mértékű adatfelhalmozását, az adatok szerepét az egyenlőtlen alkupozíciók kialakulásában és megerősítésében, az adatok e vállalok által történő felhasználását és ágazatok közötti megosztását. A kérdéssel nem az

[44] https://swipo.eu/; a megközelítés az adatok szabad áramlásáról szóló rendeleten alapul ((EU) 2018/1807 rendelet).

adatmegosztási jogszabály, hanem bizonyos platformok nagy piaci erejével kapcsolatos szélesebb körű tényfeltárás, valamint a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabálycsomaggal kapcsolatos bizottsági munka keretében fognak foglalkozni. A tényfeltárás alapján a Bizottság meg fogja vizsgálni, hogy a piacok nyitottságának és tisztességességének biztosítása érdekében miként lehetne a legjobban kezelni az adatokkal és platformokkal kapcsolatos rendszerszintű problémákat, adott esetben előzetes szabályozás révén is.

Példamutatás

A Bizottság kiválóságra fog törekedni saját adatainak hasznosítása, az adatok jobb szakpolitikai döntéshozatal céljából történő felhasználása, valamint az általa előállított és finanszírozott adatok rendelkezésre bocsátása terén, többek között a nyílt hozzáférésű adatok portálján keresztül[45].

Az EU továbbra is hozzáférhetővé teszi a kutatási és alkalmazási programjaiból származó adatokat „a szükséges zártság melletti lehető legnagyobb mértékű nyitottság" elve alapján, és továbbra is megkönnyíti a kutatók számára az adatok és szolgáltatások fellelését, megosztását, az azokhoz való hozzáférést és azok további felhasználását az európai nyílt tudományosadat-felhőn keresztül[46].

Az EU a Kopernikusz Föld-megfigyelési programból származó adatokkal és infrastruktúrával is támogatni fogja az érintett európai adattereket. Ezzel párhuzamosan a Kopernikusz ökoszisztémájának az európai digitális technológiai megoldások alkalmazása révén történő fejlesztése új innovációs lehetőségeket fog kínálni az adatterek felhasználói számára, mind a köz-, mind a magánszférában.

Az EU törekedni fog arra, hogy belső folyamataiban, valamint a bizottsági döntéshozatalt és a meglévő szakpolitikák felülvizsgálatát támogató információforrásként nagyobb mértékben használja fel az adatokat és az adatelemzést.

[45] https://data.europa.eu/euodp/en/data/

[46] https://ec.europa.eu/research/openscience/index.cfm?pg=open-science-cloud. Lásd még: COM (2016) 178 final és SWD(2018)83.

Kulcsintézkedések

– Javaslat a közös európai adatterek irányítására vonatkozó keretre (2020 4. negyedéve)

– A nagy értékű adatkészletekről szóló végrehajtási jogi aktus elfogadása (2021 1. negyedéve)

– Adott esetben az adatmegosztási jogszabályra vonatkozó javaslat előterjesztése (2021)

– Az adatok digitális gazdaságban betöltött fontosságának elemzése (pl. az online-platform-gazdasági megfigyelőközponton keresztül) és a meglévő szakpolitikai keret felülvizsgálata a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabálycsomag összefüggésében (2020 4. negyedéve).

B. Támogató eszközök: Adatberuházások, valamint Európa képességeinek és infrastruktúráinak megerősítése az adatok tárolása, feldolgozása és felhasználása tekintetében

Európa adatstratégiája a magánszereplők virágzó ökoszisztémájára támaszkodik, hogy az adatokból gazdasági és társadalmi értéket teremtsen. Az induló és a növekvő innovatív vállalkozások kulcsszerepet fognak játszani az adatforradalom előnyeit teljes mértékben kihasználó, forradalmian új üzleti modellek kifejlesztésében és felfuttatásában. Európának olyan környezetet kell biztosítania, amely támogatja az adatvezérelt innovációt, és ösztönzi az olyan termékek és szolgáltatások iránti keresletet, amelyek a termelés fontos tényezőjeként az adatokra támaszkodnak.

Ahhoz, hogy a stratégiai területeken gyors előrelépés történjen az adatvezérelt innováció terén, mind a magán-, mind a közszektor részéről beruházásokra van szükség. A Bizottság fel fogja használni meggyőző erejét és az uniós finanszírozási programokat, hogy megerősítse Európa technológiai szuverenitását az adatagilis gazdaság tekintetében. Erre a személyes adatok kezelésére (különösen az álnevesítésre) vonatkozó szabványok kidolgozása, eszközfejlesztés, bevált gyakorlatok összegyűjtése, valamint az adatfeldolgozás új generációs infrastruktúrájának kiépítése révén kerül majd sor. A beruházások koordinálása adott esetben a tagállamok illetékes hatóságaival együtt történik, összekapcsolva – az állami támogatásokra vonatkozó szabályoknak megfelelően – a nemzeti és regionális finanszírozással, valamint a strukturális és beruházási alapokon keresztül megvalósuló beruházásokkal.

A 2021–2027 közötti időszakban a Bizottság **be fog ruházni egy, az európai adatterekre és az egyesített felhőinfrastruktúrákra irányuló, nagy hatású projektbe.**

A projekt olyan infrastruktúrákat, adatmegosztási eszközöket, architektúrákat és irányítási mechanizmusokat finanszíroz majd, amelyek elősegítik az adatmegosztást és a mesterségesintelligencia-ökoszisztémákat. Ez az energiahatékony és megbízható perem- és felhőinfrastruktúrák (infrastruktúra-szolgáltatás, platformszolgáltatás és szoftver mint szolgáltatás) európai összevonásán (azaz összekapcsolásán) fog alapulni. Foglalkozni fog az uniós iparágak sajátos igényeivel, ideértve a hibrid számításifelhő-alkalmazási modelleket is, amelyek lehetővé teszik az adatok késleltetés nélküli feldolgozását a peremen (cloud-to-edge). E projekt résztvevői és haszonélvezői az európai adatintenzív vállalatok lesznek; támogatni fogja továbbá az európai vállalatokat és a közszférát a digitális átalakulásban.

Ahhoz, hogy a projekt páneurópai kezdeményezésként hiteles legyen, megfelelő szintű beruházásra van szükség. A tagállamoknak és az iparnak a Bizottsággal közösen kell beruházniuk a projektbe, amely összesen mintegy 4–6 milliárd EUR összegű finanszírozást eredményezhet, ebből a Bizottság különböző kiadási programok felhasználásával – a következő többéves pénzügyi keretre vonatkozó megállapodástól függően – 2 milliárd EUR finanszírozását tűzheti ki célul.

Ezt a projektet az **új technológiákba történő uniós stratégiai beruházások szélesebb körével** összefüggésben kell szemlélni, amelyeket a Bizottság **ipari stratégiája részeként** 2020 márciusában fog előterjeszteni. Ezek különösen a pereminformatikai megoldások, a nagy teljesítményű számítástechnika/kvantumszámítástechnika, a kiberbiztonság, az alacsony fogyasztású processzorok és a 6G hálózatok finanszírozását érintik. Ezek a beruházások alapvető fontosságúak az EU jövőbeli adatinfrastruktúrája szempontjából, hogy Európa a megfelelő infrastruktúrákkal, számítástechnikai teljesítménnyel, titkosítási kapacitással és kiberbiztonsági eszközökkel rendelkezzen az adatfeldolgozáshoz.

Nagy hatású projekt: közös európai adatterek kialakítása és a felhőinfrastruktúrák összekapcsolása

A Bizottság konkrétan **az egész EU-ra kiterjedő közös**, **interoperábilis adatterek** létrehozását kívánja finanszírozni a stratégiai ágazatokban. E terek célja a szervezetek közötti adatmegosztás jogi és technikai akadályainak leküzdése a szükséges eszközök és infrastruktúrák egyesítése és a bizalmi kérdések kezelése révén, például a terekre vonatkozóan kidolgozott közös szabályok révén. A terek a

következőket foglalják magukban: i. adatmegosztó eszközök és platformok telepítése; ii. adatkormányzási keretek létrehozása; iii. az adatok minőségének és interoperabilitásának javítása mind a szakterületspecifikus helyzetekben, mind az ágazatok között. A finanszírozás a tagállami hatóságokat is támogatni fogja abban, hogy nagy értékű adatkészleteket bocsássanak rendelkezésre további felhasználás céljából a különböző közös adatterekben.

Az adatterek támogatása kiterjed mindazon adatkezelési és számítástechnikai kapacitásokra is, amelyek megfelelnek a környezeti teljesítményre, a biztonságra, az adatvédelemre, az interoperabilitásra és a méretezhetőségre vonatkozó alapvető követelményeknek.

Azokra a területekre összpontosítva, ahol az uniós szintű támogatás egyértelmű hozzáadott értéket képvisel, a beruházások kiterjedhetnek a meglévő nemzeti[47] és európai szintű számítástechnikai kapacitások összekapcsolására is, ideértve a nagy teljesítményű számítástechnikai kapacitásokat[48], és szükség esetén egyesíteni fogják az adatfeldolgozási erőforrások kapacitásait. A cél az, hogy közös adatok és világszínvonalú felhőinfrastruktúrák jöjjenek létre a közjó érdekében, lehetővé téve az adatok biztonságos tárolását és feldolgozását a közszféra és a kutatóintézetek számára. Hasonló pozitív hatások várhatók az európai nyílt tudományosadat-felhővel (EOSC) való összekapcsolástól és a Kopernikusz Föld-megfigyelési program adatain alapuló szolgáltatásokhoz hozzáférést biztosító felhőalapú adat- és információ-hozzáférési szolgáltatásoktól (DIAS).

A magánszektornak – különösen a kkv-knak – olyan adat- és számításifelhő-infrastruktúrákra és szolgáltatásokra is szüksége van, amelyek biztosítják a biztonság, a fenntarthatóság, az interoperabilitás és a méretezhetőség lényeges elemeit. Ez elengedhetetlen ahhoz, hogy az európai vállalkozások kihasználhassák az adatgenerálás, -feldolgozás, -hozzáférés és további felhasználás teljes értékláncának előnyeit[49]. A beruházás állami támogatással magánszereplőket hoz össze, hogy olyan közös platformokat fejlesszenek ki, amelyek a biztonságos adattárolás és -megosztás céljából sokféle felhőszolgáltatáshoz, valamint a mesterséges intelligenciától a szimuláción és a modellezésen át a digitális ikrekig és a nagy teljesítményű számítástechnikai (HPC) erőforrásokig terjedő alkalmazásokhoz biztosítanak hozzáférést. A platform kiterjed az adat- és számítástechnikai infrastruktúra és szolgál-

[47] Mint például a francia „Cloud de Confiance" („A bizalom felhője") kezdeményezés vagy a lengyel állami közös informatikai infrastrukturális program (WIIP).

[48] Nevezetesen az EuroHPC kezdeményezés keretében támogatott kapacitások.

[49] Például az ágazat által a német Gaia-X projektnek nyújtott támogatás.

tatások valamennyi rétegére, és megragadja a legújabb fejlesztések által kínált lehetőségeket, például a pereminformatikai megoldásokat, az 5G kiépítését és a dolgok internetének az ipari ágazatokban való elterjedését. Hozzájárul továbbá az adat- és felhőalapú európai ellátási ágazat dinamikus ökoszisztémájának kialakításához az értéklánc egészében.

A nagy hatású projekt felhőalapú összevont komponense elő fogja segíteni a felhőalapú központi adatinfrastruktúra, valamint a nagy mértékben elosztott és a peremen történő intelligens adatfeldolgozás közötti egyensúly fokozatos helyreállítását. Egy ilyen projektnek ezért kezdettől fogva össze kell kapcsolnia a kialakulóban lévő pereminformatikai kapacitásokat. A projektnek idővel lehetővé kell tennie továbbá a csúcstechnológiájú, nagy teljesítményű számítógépekhez való hozzáférést és a fő adatfeldolgozási szolgáltatásokba való integrációt. Ez gördülékeny számítástechnikai folytonosságot biztosít a nyilvános, ipari és tudományos alkalmazásokat szolgáló közös európai adatterek növekedésének és kiaknázásának maximalizálásához.

Ezzel összefüggésben a Bizottság ösztönözni fogja a szinergiákat az európai felhőegyesítésre irányuló munka és a tagállamok kezdeményezései, például a Gaia-X projekt között[50]. Ez a széttagolt felhőegyesítések és adatmegosztási kezdeményezések megsokszorozódásának elkerülése érdekében szükséges, mivel az ilyen kezdeményezések sikere az összeurópai részvételtől és a méretgazdaságos kapacitástól függ. E célból a Bizottság **2020 3. negyedévéig egyetértési megállapodásokat fog kötni a tagállamokkal**, kezdve azokkal, amelyek már elindítottak felhőegyesítési és adatmegosztási kezdeményezéseket.

A versenyképes, biztonságos és tisztességes európai felhőszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetővé tétele

Az uniós vállalkozások és polgárok jogainak és érdekeinek védelme érdekében a Bizottság – a tagállamok illetékes hatóságainak támogatásával – különös figyelmet fog fordítani arra, hogy az uniós piacon működő felhőszolgáltatók betartsák az uniós szabályokat (pl. az általános adatvédelmi rendeletet, a nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendeletet és a kiberbiztonsági jogszabályt). A Bizottság emellett adott esetben nyomon követi az említett jogszabályoknak a bizalom növelését szolgáló ön- és társszabályozási mechanizmusok és technológiai eszközök – például a beépített biztonság és az automatizált megfelelés – révén

[50] A német kormány által 2019. október 29-én előterjesztett kezdeményezés a felhőegyesítések ösztönzésére. A projekt célja európai szabványok és referenciaarchitektúrák biztosítása az EU-ban működő „hiperméretű virtuális szolgáltatók" létrehozása érdekében.

történő tervezett végrehajtását. Jelenleg nem áll rendelkezésre átfogó áttekintés ezekről az uniós szabályokról és ön-/társszabályozási rendszerekről a számítási-felhő-szolgáltatók és -felhasználók számára. Ebben az összefüggésben a Bizottság **2022 2. negyedévéig** egy **„felhőszabálykönyvben"** létrehozza a különböző alkalmazandó szabályok koherens keretét. A felhőszabálykönyv elsősorban a biztonságra, az energiahatékonyságra, a szolgáltatás minőségére, az adatvédelemre és az adathordozhatóságra vonatkozó **meglévő felhőalapú magatartási kódexek és tanúsítványok gyűjteményét** fogja tartalmazni. Az energiahatékonyság területén a Bizottság korábbi intézkedések lehetőségét is mérlegelni fogja.

A felhőszabálykönyvvel összhangban a Bizottság elősegíti az **adatfeldolgozási szolgáltatások közbeszerzésére vonatkozó közös európai szabványok és követelmények** kidolgozását. Ez lehetővé teszi, hogy az uniós közszektor európai, nemzeti, regionális és helyi szinten az új uniós adatfeldolgozási kapacitások előmozdítójává is váljon, és ne csupán kedvezményezettje legyen az ilyen európai infrastruktúráknak[51].

E potenciál teljes körű kiaknázása érdekében további erőfeszítéseket kell tenni, hogy a magán- és a közszektor keresletoldali szervezetei összekapcsolódjanak a személyre szabott adatfeldolgozási szolgáltatások új és innovatív kínálatával, különösen a platformszolgáltatások (PaaS) és a szoftverszolgáltatások (SaaS) szintjén. A Bizottság **2022 4. negyedévéig** elősegíti a **felhőszolgáltatások piacterének** létrehozását a magán- és a közszektorbeli uniós felhasználók számára. A piactér lehetővé fogja tenni a potenciális felhasználók (különösen a közszféra és a kkv-k) számára, hogy olyan felhőalapú feldolgozási, szoftver- és platformszolgáltatásokat válasszanak ki, amelyek számos követelménynek megfelelnek olyan területeken, mint az adatvédelem, a biztonság, az adathordozhatóság, az energiahatékonyság és a piaci módszerek. A szolgáltatóknak a piactéren való jelenléte az átlátható és tisztességes szerződési feltételek alkalmazásától függ, amelyeket a jelenlegi piac nem mindig biztosít, különösen a mikrovállalkozások és a kkv-felhasználók számára[52]. A piactér megkönnyítheti az alternatív megoldások közbeszerzését, a

[51]Az e területre vonatkozó hasonló közbeszerzési programok példái harmadik országokból, például az amerikai FedRAMP kormányzati közbeszerzési programból származhatnak. Az említett program egységes megközelítést biztosít a felhőalapú termékek és szolgáltatások biztonsági értékeléséhez, engedélyezéséhez és folyamatos nyomon követéséhez szövetségi ügynökségeken keresztül.

[52] Lásd: Study on the economic detriment to SMEs arising from unfair and unbalanced cloud computing contracts (Tanulmány a tisztességtelen és kiegyensúlyozatlan

közszféra általi igénybevétel pedig az általa generált jelentős aggregált keresleten keresztül támogathatja a piacteret.

Míg számos tagállam nemzeti szinten már hasonló piactér-kezdeményezéseket dolgoz ki, a felhőszolgáltatások uniós szintű piacának előnye kettős: először is megoldhatja az olyan hiperméretű globális szereplők közötti piaci aszimmetria jelenlegi problémáját, amelyek gyakran olyan integrált megoldásokat kínálnak, amelyek a kisebb (uniós) szereplők által is kínált alkalmazásokat is tartalmaznak. Másodszor, egyértelművé teheti, hogy a felhőszolgáltatások megfelelnek-e a vonatkozó szabályoknak. Ez biztosítani fogja az uniós kínálat és kereslet közötti jobb összhangot, különösen a közigazgatási szervek, az általános közérdekű szolgáltatások és a kkv-k részéről.

Az adattechnológiák terén elért haladás támogatása

Az Európai horizont program továbbra is támogatni fogja az adatgazdaság következő szakaszai szempontjából kulcsfontosságú technológiákat, például a magánélet védelmét biztosító technológiákat, valamint az ipari és személyes adatterek alapjául szolgáló technológiákat. Az Európai horizont program keretében több olyan partnerségre – például a mesterséges intelligenciára, az adatokra és a robotikára vonatkozó partnerségre, valamint az európai nyílt tudományosadat-felhőre vonatkozó partnerségre – irányuló javaslat is előkészületben van, amelyek segíthetnek a beruházások irányításában e területen.

Kulcsintézkedések

– Beruházás **az európai adatterekre irányuló, nagy hatású projektbe**, amely magában foglal adatmegosztási architektúrákat (többek között az adatmegosztási szabványokat, a bevált gyakorlatokat, eszközöket) és irányítási mechanizmusokat, valamint az energiahatékony és megbízható felhőalapú infrastruktúrák és kapcsolódó szolgáltatások európai egyesítését, azzal a céllal, hogy elősegítsen összesen mintegy 4–6 milliárd EUR összegű beruházást, amelyből a Bizottság 2 milliárd EUR-t finanszírozhatna. Az első végrehajtási szakasz 2022-re van előirányozva:

– Egyetértési megállapodások a tagállamokkal a felhőegyesítésről (2020 3. negyedéve);

számításifelhő-szerződési feltételek által a kkv-k számára okozott gazdasági károkról), https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/dg_just_cloud_computing_final_report_web_final.pdf

– A felhőszolgáltatások európai piacterének elindítása, amely integrálja a felhőszolgáltatások teljes kínálatát (2022 4. negyedéve);

– Uniós (ön)szabályozási felhőszabálykönyv létrehozása (2022 2. negyedéve).

C. Hatáskörök: Az egyének felelősségvállalásának növelése, beruházás a készségekbe és a kkv-kba

Az egyének felelősségvállalásának ösztönzése adataik tekintetében

Az egyéneket továbbra is támogatni kell jogaik érvényesítésében az általuk előállított adatok felhasználása tekintetében. A megfelelő eszközök és módszerek segítségével önrendelkezést kaphatnak adataik felett, lehetővé téve számukra, hogy egy alacsonyabb szinten maguk hozzanak döntést arról, mi történjen az adataikkal („személyes adatterek"). Ezt támogathatná az egyének – az általános adatvédelmi rendelet 20. cikke szerinti – adathordozhatósághoz való jogának megerősítése, amely nagyobb ellenőrzést biztosítana számukra a tekintetben, hogy ki férhet hozzá és használhatja fel a gépi úton előállított adatokat. E jogok megerősítése történhet például a valós idejű adathozzáféréshez szükséges interfészekre vonatkozó szigorúbb követelmények révén, valamint a géppel olvasható formátumok kötelezővé tételével bizonyos termékekből és szolgáltatásokból, például az intelligens háztartási készülékekből vagy viselhető eszközökből származó adatok esetében. Emellett érdemes lehet megvizsgálni a személyesadat-alkalmazások szolgáltatóira vagy az új adatközvetítőkre, például a személyes adatterek szolgáltatóira vonatkozó olyan szabályok kidolgozásának lehetőségét, amelyek garantálnák semleges közvetítői szerepüket[53]. Ezek a kérdések a fent említett, adatmegosztási jogszabály összefüggésében tovább vizsgálhatók. A Digitális Európa program a „személyes adatterek" fejlesztését és terjesztését is támogatni fogja.

Beruházások a készségekbe és az általános adatműveltségbe

A Digitális Európa program keretében a készségekre fordított finanszírozás hozzá fog járulni a szakadék csökkentéséhez az óriási méretű adathalmazok és az elemzési kapacitások terén. A program finanszírozást biztosít a digitális tehetségbázis 250 000 fővel történő bővítéséhez, hogy legyen elegendő ember, akik képe-

[53] A biztonságos és egyetemesen használható digitális személyazonosságok szintén elengedhetetlenek ahhoz, hogy lehetővé tegyék az egyének számára az adataikhoz való hozzáférést és azok ellenőrzését.

sek lesznek a legkorszerűbb technológiák alkalmazására az európai vállalkozásoknál. Tekintettel az adatok jelentőségére a digitális gazdaságban, ezen új technológiák közül sok valószínűleg az adatokkal lesz kapcsolatos.

Összességében 2025-ig az EU-nak és a tagállamoknak a felére kellene csökkenteniük az informatikai szakemberek terén mutatkozó 1 millió főnyi munkaerőhiányt, többek között a nők munkaerőpiaci részvételének fokozása által.

Az üzleti és a közszféra adatintenzív szervezeteiből álló adatgazdálkodói hálózatra vonatkozóan a vállalkozások és a kormányzat közötti adatmegosztással foglalkozó szakértői csoport által előterjesztett elképzelést tovább fogják vizsgálni.

Az általános adatműveltség tekintetében a megerősített készségfejlesztési program felvázolja, hogy az uniós és tagállami intézkedések hogyan növelhetik az alapvető digitális készségekkel rendelkező uniós lakosság arányát a jelenlegi 57 %-ról 2025-ig 65 %-ra.

Az óriási méretű adathalmazok elemzése és a tanuláselemzés új lehetőségeket kínál az adatok megszerzésére, elemzésére és az oktatás fejlesztése érdekében történő felhasználására. Az aktualizált **digitális oktatási cselekvési terv** egyik fő prioritásaként megerősíti az adatokhoz való jobb hozzáférést és azok jobb felhasználását annak érdekében, hogy az oktatási és képzési intézmények megfeleljenek a digitális kor követelményeinek, és fel legyenek vértezve a jobb döntéshozatalhoz, valamint a készségek és kompetenciák fejlesztéséhez szükséges képességekkel.

Célzott kapacitásépítés a kkv-k számára

A következő európai kkv-stratégia intézkedéseket fog meghatározni a kkv-k és az induló vállalkozások kapacitásépítésére. Az adatok ebben az összefüggésben fontos értéket képviselnek, mivel egy adatokon alapuló vállalkozás indítása vagy bővítése nem túl tőkeigényes. A kkv-knak és az induló innovatív vállalkozásoknak gyakran jogi és szabályozási tanácsadásra van szükségük ahhoz, hogy teljes mértékben kiaknázhassák az adatalapú üzleti modellekben rejlő számos lehetőséget.

Az Európai horizont és a Digitális Európa programok, valamint a strukturális és beruházási alapok lehetőségeket teremtenek az adatgazdaságban működő kkv-k számára az adatokhoz való jobb hozzáféréshez és az adatokon alapuló új szolgáltatások és alkalmazások kifejlesztéséhez, többek között inkubációs rendszerek révén.

Kulcsintézkedés

- Meg kell vizsgálni az egyének adathordozhatósághoz való, az általános adatvédelmi rendelet 20. cikke szerinti joga megerősítésének lehetőségeit, nagyobb ellenőrzést kell biztosítani számukra a tekintetben, hogy ki férhet hozzá és a gépi úton előállított adatokhoz és ki használhatja fel azokat (lehetőleg a 2021-ben előterjesztendő adatmegosztási jogszabály részeként).

D. Közös európai adatterek a stratégiai ágazatokban és a közérdekű szakterületeken

A horizontális keret, valamint az A., B. és C. rész[54] szerinti, az egyének készségeire és szerepvállalására irányuló finanszírozás és fellépések kiegészítéseként a Bizottság elő fogja mozdítani a közös európai adatterek kialakítását a stratégiai fontosságú gazdasági ágazatokban és a közérdekű szakterületeken. Ezek azok az ágazatok vagy területek, ahol az adatok felhasználása nemcsak a teljes ökoszisztémára gyakorol rendszerszintű hatást, de a polgárokra is.

Ez nagy adathalmazok rendelkezésre állását eredményezi ezekben az ágazatokban és területeken, az adatok felhasználásához és cseréjéhez szükséges technikai eszközökkel és infrastruktúrákkal, valamint megfelelő irányítási mechanizmusokkal kombinálva. Bár nincs mindenki által egységesen alkalmazható megközelítés, a közös irányítási koncepciók és modellek különböző ágazatokban is alkalmazhatók.

A horizontális keretet – adott esetben – kiegészíthetik az adatokhoz való hozzáférésre és azok felhasználására vonatkozó ágazati jogszabályok, valamint az interoperabilitást biztosító mechanizmusok. Az ágazatok közötti különbségek az ágazaton belüli adatok rendelkezésre állásával kapcsolatos megbeszélések kiforrottságától és a feltárt problémáktól függenek. További releváns tényező a közérdeklődés és az adott ágazatban való részvétel foka, amely magasabb lehet olyan területeken, mint az egészségügy, és alacsonyabb lehet olyan területeken, mint a feldolgozóipar. Figyelembe kell venni az ágazatokon átnyúló potenciális adatfelhasználást is. Az adattereket az adatvédelmi szabályokkal teljes összhangban és a rendelkezésre álló legmagasabb szintű kiberbiztonsági előírásoknak megfelelően kell kialakítani.

Az adattereket olyan politikákkal kell kiegészíteni, amelyek ösztönzik az adatok felhasználását és az adatokra épülő szolgáltatások iránti keresletet. Az ágazati

[54]Az ágazati adatterek listája nem kimerítő és bővíthető.

adatterekkel kapcsolatos munkát ágazati intézkedések kísérik majd az adatértéklánc egészében.

Az európai nyílt tudományosadat-felhő kutatói közösségének folyamatos tapasztalataira építve a Bizottság az alábbi kilenc közös európai adattér létrehozását is támogatni fogja:

- **Közös európai ipari (gyártási) adattér** az uniós ipar versenyképességének és teljesítményének fokozására, amely révén kiaknázhatók a nem személyes adatok gyártásban történő felhasználásának lehetőségei (becslések szerint 2027-re 1,5 billió EUR értékben).
- **Közös európai zöldmegállapodás-adattér** az európai zöld megállapodás éghajlatváltozásra, a körforgásos gazdaságra, a szennyezőanyag-mentességre, a biológiai sokféleségre, az erdőirtásra és a megfelelésbiztosításra vonatkozó kiemelt intézkedéseinek az adatokban rejlő jelentős potenciál kihasználásán keresztüli támogatására. A „GreenData4All" (Zöld adatok mindenkinek) és az „Irány a Föld" (a Föld digitális ikermodellje) kezdeményezések konkrét intézkedéseket tartalmaznak.
- **Közös európai mobilitási adattér** annak érdekében, hogy Európa vezető szerepet töltsön be az intelligens közlekedési rendszerek kifejlesztésében, beleértve a hálózatba kapcsolt autókat és más közlekedési módokat is. Ez az adattér meg fogja könnyíteni a meglévő és jövőbeli közlekedési és mobilitási adatbázisokból származó adatokhoz való hozzáférést, azok összevonását és megosztását.
- **Közös európai egészségügyi adattér**, amely nélkülözhetetlen a betegségek megelőzésében, észlelésében és gyógyításában való előrelépéshez, valamint az egészségügyi rendszerek hozzáférhetőségének, hatékonyságának és fenntarthatóságának javítását célzó, megalapozott és tényeken alapuló döntésekhez.
- **Közös európai pénzügyi adattér**, amelynek célja, hogy a fokozott adatmegosztás révén ösztönözze az innovációt, a piaci átláthatóságot, a fenntartható finanszírozást, valamint az európai vállalkozások forráshoz jutását és a piac magasabb fokú integrációját.
- **Közös európai energiaügyi adattér**, amely ösztönzi az adatok jobb elérhetőségét és szektorok közötti, biztonságos és megbízható megosztását, mivel ez elősegítené az innovatív megoldások és támogatná az energiarendszer dekarbonizációját.

- **Közös európai mezőgazdasági adattér**, amelynek célja a mezőgazdasági ágazat fenntarthatósági teljesítményének és versenyképességének javítása a termelési és egyéb adatok feldolgozása és elemzése révén, lehetővé téve a termelési megközelítések pontos és testre szabott alkalmazását a gazdaságok szintjén.
- **Közös európai közigazgatási adatterek** a közkiadások átláthatóságának és elszámoltathatóságának, továbbá a kiadások minőségének javítására, a korrupció elleni uniós és nemzeti szinten folytatott küzdelem támogatására, a bűnüldözési szervek igényeinek kielégítésére, az uniós jog eredményes alkalmazásának elősegítésére, valamint a gyakorló szakembereket és egyéb közérdekű szolgáltatásokat támogató innovatív kormányzási („gov tech"), szabályozási („reg tech") és jogi technológiai („legal tech") alkalmazások lehetővé tételére irányulóan.
- **Közös európai készségadattér**, amelynek célja egyfelől az oktatási és képzési rendszer, másfelől a munkaerőpiaci igények között a készségkereslet és -kínálat tekintetében mutatkozó eltérés csökkentése.

A melléklet részletesebben bemutatja az egyes ágazat- és szakterületspecifikus közös európai adattereket, háttér-információkkal szolgálva a különböző ágazatokban és területeken az ilyen terek létrehozását alátámasztó ágazatspecifikus szakpolitikákról és jogszabályokról, továbbá javaslatokat fogalmaz meg konkrét, jelentős, adatokra összpontosító, világos és reális ütemtervvel kísért ágazatspecifikus intézkedésekre.

(…)

A Bizottság fontolóra veheti további közös európai adatterek egymást követő bevezetését más ágazatokban.

1. Nyitott, egyúttal proaktív nemzetközi megközelítés

A közös európai adattér elképzelése nyitott, az európai értékeken alapuló, egyúttal határozott megközelítést igényel a nemzetközi adatáramlással kapcsolatban. Az európai vállalatok ma olyan összekapcsolt környezetben működnek, amely túlmutat az EU határain, így a nemzetközi adatáramlásba való bekapcsolódásuk elengedhetetlen a versenyképességükhöz. Az egységes piac szabályozási környezetének erejére építve az EU-nak komoly érdeke fűződik ahhoz, hogy vezető

szerepet töltsön be az adatokkal kapcsolatos nemzetközi együttműködésben és támogassa azt, kialakítsa a globális normákat, és olyan környezetet hozzon létre, amelyben a gazdasági és technológiai fejlődés az uniós joggal teljes összhangban virágozhat.

Ugyanakkor egyes harmadik országokban működő európai vállalatok egyre nagyobb mértékben szembesülnek indokolatlan akadályokkal és digitális korlátozásokkal. Az EU a kétoldalú tárgyalások és a nemzetközi fórumok – többek között a Kereskedelmi Világszervezet – keretében továbbra is foglalkozni fog az adatáramlás ezen indokolatlan akadályaival, miközben az uniós jogszabályokkal teljes összhangban előmozdítja és védi az európai adatfeldolgozási szabályokat és standardokat. A Bizottság különösen ügyelni fog arra, hogy megvédje és érvényesítse az európai polgárok és vállalkozások jogait, kötelezettségeit és érdekeit, különös tekintettel az adatvédelemre, a biztonságra, valamint a tisztességes és megbízható piaci módszerekre. A Bizottság meg van győződve arról, hogy a nemzetközi együttműködésnek olyan megközelítésen kell alapulnia, amely előmozdítja az EU alapvető értékeit, köztük a magánélet védelmét. Az EU-nak ezért biztosítania kell, hogy az uniós polgárok személyes adataihoz és az üzleti szempontból érzékeny európai adatokhoz való hozzáférés összhangban legyen az Unió értékeivel és jogszabályi keretével. Mindennek fényében elő kell mozdítani az adatok megbízható országok közötti továbbítását és megosztását. Ami a személyes adatokat illeti, a nemzetközi adattovábbítás megfelelőségi határozatokon és egyéb meglévő adattovábbítási eszközök alapján történik, amelyek garantálják, hogy a védelem az adatok helyétől függetlenül mindenhol érvényesül. Emellett – a személyes adatok védelmére vonatkozó uniós keret sérelme nélkül – biztosítani kell a tagállamok és a harmadik országok közötti szabad és biztonságos adatáramlást, amely azonban a közbiztonsággal, a közrenddel és az Európai Unió egyéb legitim közpolitikai célkitűzéseivel kapcsolatos kivételek és korlátozások függvénye, és amelynek a nemzetközi kötelezettségekkel is összhangban kell lennie. Ez lehetővé tenné az EU számára, hogy a nemzetközi színtéren értékein és stratégiai érdekein alapuló, nyitott, de határozott megközelítést alkalmazzon az adatokkal kapcsolatban.

A Bizottság tovább fogja fejleszteni a nemzetközi adatáramlás további megkönnyítésével összefüggő uniós stratégiai érdekek elemzésére rendelkezésre álló kapacitásait. Ennek érdekében a Bizottság **európai elemzési keretet hoz létre az adatáramlás mérésére** (2021 4. negyedéve). Ennek olyan tartós keretnek kell lennie, amely biztosítja az adatáramlások és az uniós adatfeldolgozó ágazat gazdasági

fejlődésének folyamatos elemzéséhez szükséges eszközöket, beleértve a megbízható módszertant, a gazdasági értékelést és az adatáramlás-gyűjtési mechanizmusokat. A keret segítségével jobban megérthetjük majd az adatáramlások mintáit és súlypontjait mind az EU-n belül, mind pedig az EU és a világ többi része között, szükség esetén pedig a Bizottság megfelelő szakpolitikai válaszlépéseinek alapjául szolgálhat. A keretnek elő kell segítenie továbbá az adatáramlást akadályozó esetleges infrastrukturális hiányosságok leküzdését célzó, megfelelő beruházások ösztönzését. A Bizottság ezért kellő időben kezdeményezni fogja az együttműködést az érintett pénzügyi és nemzetközi szervezetekkel (pl. az EBB-vel, az EBRD-vel, az OECD-vel és az IMF-fel) az adatáramlás mérési keretével kapcsolatban.

Az EU-nak ki kell használnia az adatokra vonatkozó hatékony szabályozási és szakpolitikai keretét, hogy más országokból és régiókból is ide vonzza az adattárolási és -feldolgozási kapacitásokat, és fokozza az ezen adatterekből származó, magas hozzáadott értéket képviselő innovációt. Az európai adattér a világ bármely tájáról érkező vállalatok számára igénybe vehető lesz, feltéve, hogy megfelelnek az alkalmazandó standardoknak, beleértve az adatmegosztásra vonatkozóan kidolgozottakat is. Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (CEF 2), valamint az új külső eszközök, a Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz és az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz támogatni fogja a harmadik országok Európával való összeköttetését, ez pedig ösztönözni fogja az EU és az érintett partnerországok közötti adatcserét.

Ezzel párhuzamosan az EU világszerte aktívan fellép majd standardjai és értékei előmozdítása érdekében partnereinél[55]. A többoldalú fórumokon küzdeni fog az olyan visszaélések ellen, mint a kormányok adatokhoz való aránytalan hozzáférése (például a személyes adatokhoz való, az uniós adatvédelmi szabályokkal nem összeegyeztethető hozzáférés). Annak érdekében, hogy világszerte előmozdítsa az európai modellt, az EU együtt fog működni az azonos normákat és értékeket valló, megbízható partnerekkel, hogy támogassa azokat, akik – az Európával közös értékeiknek megfelelően – nagyobb ellenőrzést kívánnak biztosítani polgáraik számára adataik felett. Az EU például támogatni fogja Afrikát abban, hogy a polgárok és a vállalkozások javát szolgáló afrikai adatgazdaságot hozzon létre.

[55] Példaként említhető az általános adatvédelmi rendelet mintájára Brazília és Kenya által elfogadott szabályok.

Kulcsintézkedés

Az Európán belüli, valamint az Európa és a világ többi része közötti adatáramlások mérésére és gazdasági értékük becslésére szolgáló keret létrehozása, 2021 4. negyedéve.

2. Következtetés

Ez a közlemény felvázolja az európai adatstratégiát, amelynek célja, hogy lehetővé tegye az EU számára, hogy a világ legvonzóbb, legbiztonságosabb és legdinamikusabb adatagilis gazdaságává váljon, biztosítva Európa számára a döntések színvonalának emeléséhez és a valamennyi polgár életének javításához szükséges adatok áramlását. A stratégia számos, e cél eléréséhez szükséges szakpolitikai intézkedésre és beruházásra kitér.

A tét nagy, mivel az EU technológiai jövője attól függ, hogy képes-e szolgálatába állítani erősségeit és megragadni az egyre nagyobb mennyiségekben előállított és felhasznált adatok által kínált lehetőségeket. Az adatok tekintetében alkalmazott európai megközelítés biztosítani fogja, hogy – közös európai értékeink tiszteletben tartása és előmozdítása mellett – több adat álljon rendelkezésre a társadalmi kihívások kezeléséhez és a gazdaságban való felhasználáshoz.

Digitális jövőjének biztosítása érdekében az EU-nak ki kell használnia az adatgazdaságban rejlő lehetőségeket.

FÜGGELÉK az „Európai adatstratégia” című közleményhez Közös európai adatterek a stratégiai ágazatokban és a közérdekű területeken

Az „Európai adatstratégia” című közlemény ágazat- és területspecifikus adatterek létrehozását jelenti be. Ez a dokumentum további háttér-információkat nyújt azokról az ágazatspecifikus szakpolitikákról és jogszabályokról, amelyek a különböző ágazatokban és területeken az említett adatterek létrehozásának alapjául szolgálnak. (…)

Közös európai mezőgazdasági adattér

Az adatok kulcsfontosságúak a mezőgazdasági ágazat fenntarthatósági teljesítményének és versenyképességének javításához. A termelési adatok kezelése és elemzése – különösen az ellátási láncra vonatkozó egyéb adatokkal és más típusú adatokkal, például a földmegfigyeléssel vagy a meteorológiai adatokkal együtt – lehetővé teszi a termelési megközelítések pontos és testre szabott alkalmazását a gazdaságok szintjén. 2018-ban az uniós érdekelt felek – többek között a mezőgazdasági és a gépipari ágazat képviselőinek részvételével – kidolgozták a mezőgazdasági adatok szerződéses megállapodás útján történő megosztására vonatkozó magatartási kódexet.

Ha az adatmegosztásra vonatkozó meglévő megközelítések alapján létrejönne a mezőgazdasági adatok közös adattere, azáltal egy olyan semleges platform alakulhatna ki, amely lehetővé tenné a mezőgazdasági adatok – így a magán- és közadatok – megosztását és összevonását. Ez támogathatná a tisztességes szerződéses kapcsolatokon alapuló, adatvezérelt ökoszisztéma kialakulását, valamint megerősíthetné a közös politikák nyomon követésére és végrehajtására, valamint a kormányzatra és a kedvezményezettekre nehezedő adminisztratív terhek csökkentésére irányuló kapacitásokat. 2019-ben a tagállamok összefogtak és együttműködési nyilatkozatot írtak alá az európai mezőgazdaság és vidéki területek intelligens és fenntartható digitális jövőjéről[56], amely elismeri, hogy a digitális technológiák lehetőségeket kínálnak a mezőgazdasági ágazat és a vidéki területek számára, és támogatja az adatterek létrehozását.

---

[56] A nyilatkozatot 25 tagállam írta alá. A nyilatkozattal kapcsolatos további információkért lásd: https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-member-states-join-forces-digitalisation-european-agriculture-and-rural-areas.

A Bizottság a következőket vállalja:

- A tagállamokkal és az érdekelt felekkel együttműködve számba veszi az érdekelt felek által kidolgozott, a mezőgazdasági adatok szerződéses megállapodás útján történő megosztására vonatkozó magatartási kódexszel kapcsolatos tapasztalatokat, többek között a piacon jelenleg fellelhető, mezőgazdasági üzemekben alkalmazható digitális megoldások, és az azokhoz kapcsolódó, az adatok rendelkezésre állására és kezelésére vonatkozó követelmények alapján (2020 3. negyedéve/4. negyedéve).

Az érdekelt felekkel és a tagállami szervezetekkel együttműködve számba veszi a jelenleg használatban lévő – többek között a Horizont 2020 program keretében finanszírozott – mezőgazdasági adattereket, és határozatot hoz egy uniós szintű megközelítésről (2020 4. negyedéve/2021 1. negyedéve).